

Terschelling. Met fraaie foto's — Om het behoud eener nobele diersoort. — Bergen in Mexico. — De Portugeesch-Israëlietische Synagoge te Amsterdam bij haar 250-jarig bestaan. — De Tenniskampioenschappen te Hilversum. — De vijfkamp voor Onderofficieren te Amersfoort.

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

PANORAMA

No. 5 (31) 13DE JAARGANG
29 Juli 1925

A.W. SIJTHOFF'S
UITGEVERS MAATSCHAPPIJ
LEIDEN

Prijs per 20 ct. Voor Week- 17 1/2 ct.
Nummer Abonné's
Per kwartaal f 2.25, Franco per post f 2.50

HET NIEUWSTE PORTRET VAN H. M. DE KONINGIN-MOEDER
vervaardigd door den schilder G. C. Vrint. — Den 2en Augustus hoopt H. M. haar 67sten verjaardag te vieren.

NAAR 'T EILAND

O, Skilge, mia lândje!
Soa droeg in soa heag. (hoog)
Wat leisto (ligt gij) dir frolik,
De Noardse' in 't eag.' (oog).

Aldus bezingt de Skillinger (Terschellinger) zijn geliefd eiland, hetwelk daar aan alle zijden omspoeld wordt door de zilte baren.

Ongeveer acht eeuwen geleden werd het door ontzaglijke stormvloed en weggeslagen van de aloude Friesche landouwen, waarbij het stedeke Grijn en enkele dorpen in de golven zijn verzonken.

En nog steeds loert de zee op meerder buit en tracht Skillinge te verslinden, ware het niet, dat de trotsche, schoone duinen het eiland afdoende beschermen tegen den grimmigen waterwolf.

Aan den voet van die breede duinenrij, den trots van het lieflijke eiland, sluimeren de vriendelijke dorpen en gehuchtjes, „om Oost” en „om West”.

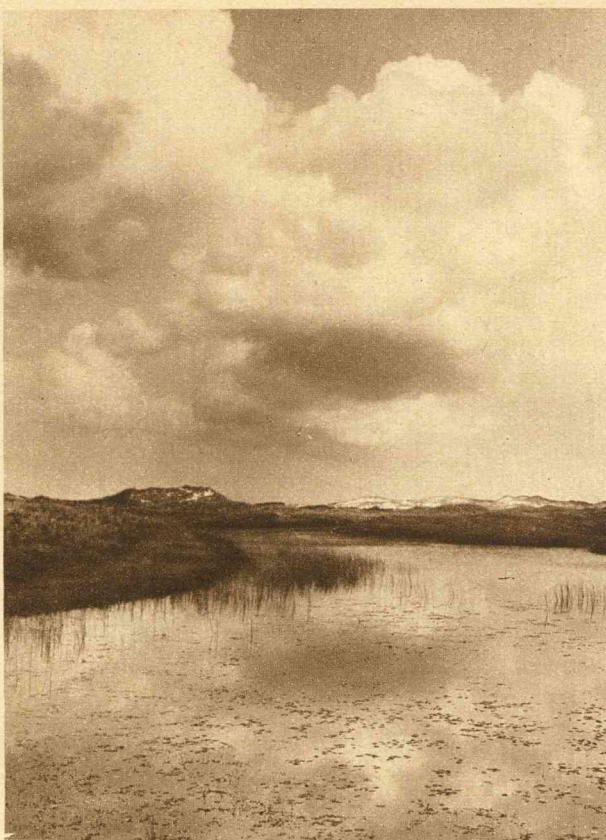
Met de veerboot arriveert men in de hoofdplaats West-Terschelling, een aardig dorp, zoo idyllisch gelegen aan der duinen voet: de voornaamste plaats van het eiland, waar degelijke hôtels en goed ingerichte pensions het den toeristen zoo aangenaam mogelijk maken.

Aan 't eind van de dorpsstraat, waar deze zich langs de duinen ombuigt, verrijst machtig en grootsch de vuurtoren „de Brandaris”, met zijn geweldige slaglichten, welke op uren afstands de zeevarenden te nacht en ontij waarschuwen, dat ze ver moeten blijven van de gevaarlijke „gronden”: zandbanken en platen, welke rondom het eiland liggen, en waarop in den loop der eeuwen reeds zooveel drama's zijn afgespeeld, waarvan de oude Skillingers in lange winteravonden toch zoo ontroerend kunnen vertellen.

Als daar de avond daalt en zijn valen sluierspreidt over de zee en het Skillinger land, worden daar hoog in den toren de moderne elektrische gloeilampen ontstoken, waarvan het licht door een kunstig samenstel van lenzen versterkt wordt tot miljoenen kaarsen sterkte. Dan draaien die lichtbundels regelmatig en majestueus als machtige molenwieken over de duinen en het zeevlak ten dienste der „voorbijgaande schepen in donkeren nacht”. Vlogen eenige jaren geleden nog honderden vogels van diverse pluimage te pletter tegen de stevige glazen overkapping, als 't ware aangetrokken door dat machtige licht, thans bieden groote houten rekken den gevederden zangers een veilige rustplaats en is aan dezen vogelmoord op groote schaal afdoende een einde gemaakt.

Alles wat zich ten oosten van het hoofddorp uitstrekt, wordt in den volksmond, „om oost” genoemd.

Een goed onderhouden weg verbindt de dor-

Het schilderachtige meertje „De Doodemanskisten” (foto Bins).

Strandgezicht

(foto Bins)

TERSCHELLING

pen onderling, terwijl een goed aangelegd fietspad van ongeveer 5 K.M. lengte door de duinen slingert naar het Noordzeestrand, waar een aardig Badhuis is opgericht, want Terschelling is 's zomers een rustige, gezochte badplaats.

„Om oost” voert allereerst de weg naar het vriendelijke dorp Midsland, zoo lommerrijk gelegen te midden van de rustieke, landelijke omgeving.

Ook hier vinden in vacantietaal talrijke toeristen een vredig rustoord, vol bekoring.

Meer verder ligt nog het plaatsje Hoorn, bekend om zijn oud, eigenaardig kerkje, reeds gebouwd vóór de invallen der Noormannen, aan wier plunderingen de eilandbewoners meermalen blootstonden. Dan volgt Oosterend, waar voorbij de groote vlakte „de Gric” begint, een onbedijkte grasvlakte, 's zomers als weidegebied in gebruik. Deze „kwelder” gaat oostwaarts over in een geweldig groote zandbank, de „Boschplaat” geheeten, welke den uitlooper van het eiland vormt. 's Zomers vindt men hier in overvloed de prachtige blauwe zeedistel.

Niet te verwonderen, dat het land tusschen „Vlie en Borne”, reeds zoo lang van het vasteland gescheiden, veel van zijn oude zeden en gewoonten heeft bewaard. En zelfs onze moderne tijd, welke het bezoek aan het eiland zoo krachtig bevordert, waardoor de bevolking veel meer dan voorheen in aanraking is gekomen met de bewoners van het vasteland, is niet in staat — gelukkig zouden we willen zeggen — om die sympathieke volksgebruiken uit te wisschen. Zoo hebben de Skillingers hun taaleigen, dat sterk aan het Friesch herinnert, trouw bewaard en draagt alles nog een eigen karakter, hetwelk zich vooral openbaart in de zangerige volksliederen en de feesten op het eiland, welke een eigen cachet vertoonen.

Bijzonder geliefd is wel de zoogenaamde „oppe-rid”, de zoo echt typische rijtoeren van jong en oud over het eiland, waar de volkszangen hoog opklinken en waarbij veel herinnert aan de zeden en gewoonten onzer voorouders der zeventiende eeuw.

Met recht mag de Skillinger dan ook in zijn volkslied getuigen van zijn mooi eiland:

„O, Skilge, min lândje,
Do leist mi oan 't hart,
Wa di net ris prisiet,
Di dogt di to kort.”

Vrij vertaald:

O, Terschelling, mijn geliefde landouwe: gij ligt mij na aan het harte.

Wie u niet prijst, doet u onrecht.

D**.

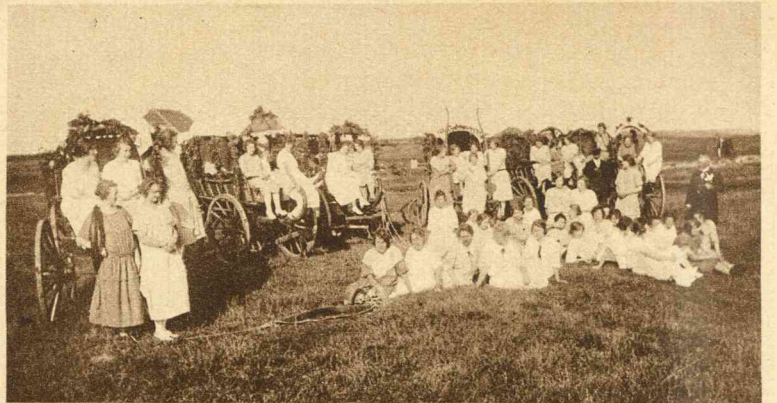
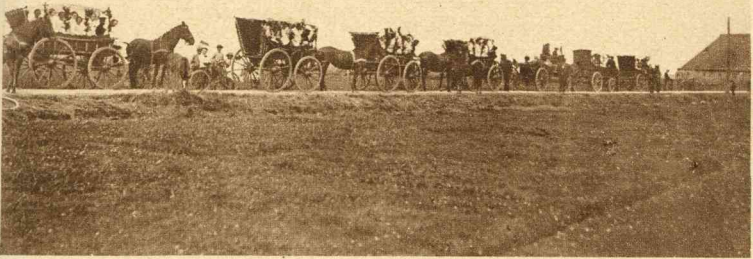
Langs den dorpsweg

(foto Bins)

In de duinen. - Terug naar de kooi

(foto Bins)

De oppe-rid, een groote feestrit die jaarlijks omstreeks St.-Jan op Terschelling gehouden wordt.

Links: De lange rij van fraai versierde huifwagens, zooals die in midzomertijd door de dorpen van Terschelling „om Oost“ trekt. Midden: Jan Bakker, de populaire speelman van Terschelling. Hij houdt er met zijn harmonica de vreugde in en laat melodieën hooren, die Julius Röntgen en Jaap Kunst voor ons hebben vastgelegd. Rechts: Op het „Groene Grie“ aangekomen, wordt rust gehouden. De paarden spannen men uit en de „braskoer“, de manden met broodjes en lekkernijen worden duchtig aangesproken. Geheel links „meester Schroot“ (X), de populaire onderwijzer, die reeds jaren lang de „Oppe-rid“ leidt.

DOLLY

DOOR POLYCARPUS

In een echte vacantiestemming lag Fred languit op den divan, dien hij bij deze gelegenheid van de huis-

kamer naar de serre had doen verhuizen. Hij was juist aan de laatste bladzijde van een boeienden roman, die door hem meer dan verslonden was. De sultan en zijn ministers afgeschilderd in het milieu van Oostersche weelde, hadden zoozeer hun invloed op hem doen gelden, dat hij zich een oogenblik verbeeldde zelf heerscher te zijn in het Turkenrijk. Gelegen op zijn divan zag hij zich omringd door slaven en slavinnen en voelde hij zich verplaatst in de sfeer van weelde en genot zooals zijn roman hem die had geschapen.

Deze namijmering duurde echter niet lang, want spoedig drong weer het besef tot hem door, dat hij alleen thuis was, alleen met Cesar, die op den grond lag te suffen, en nu en dan een goedmoedig gebrom liet hooren. Te lui om op te staan, liet hij het boek van den divan glijden, rekte zich behaaglijk uit, en begon te overwegen hoe hij zijn tijd in de komende weken het plezierigst zou doorbrengen. De geweldige hitte echter, die met het eindigen van den dag slechts weinig begon af te nemen, belette hem zijn denkvormen te beheerschen, en weldra geraakte hij in een soort verdooving, die eindelijk in een lichten slaap overging. Plotseling werd hij opgeschrikt door het ringelen van de bel, gepaard gaande met een luid geflaf van Cesar.

„Hé, wie zou dat kunnen zijn,” mompelde hij. Dolly kon er toch zelf inkomen. Anders kon het niemand zijn dan een vreemde.

Langzaam liep hij naar de voordeur, deed open, en stond tegenover een jongmensch met gebruide gelaatskleur, gekleed in een licht zomerpak, die hem vriendelijk lachend de hand toestak.

„Jij bent toch Fred, hè,” hoorde hij een vroolijke stem zeggen.

Fred knikte bevestigend. „Zeg korel, ken je me niet meer, dat je zoo verwonderd staat te kijken? Ken je Dolf van Dijk niet meer?”

De verwonderde trek op het gezicht van Fred verdween. „Hé Dolf, ben jij het, geef me een poot. Hoe gaat het! Zoo'n ouden schoolkameraad zou ik daar bijna vergeten

zijn! Maar je bent ook wel veranderd al zitten de trekken van vroeger er nog een beetje in. Hoe heb je het toch gemaakt al dien tijd en hoe staan de zaken? Maar kom mee, achter zullen we verder praten, want we hebben elkaar heel wat te vertellen.”

Dit zeggende duwde Fred zijn welkomen gast de gang door en de kamer in, trok hem mee naar de serre en liet hem plaats nemen in een luien stoel.

„Ja, wat zal ik je zeggen. De ouwe lui vonden het niet noodig om nog langer in Indië te blijven. Ze verlangden weer naar Holland terug. Bovendien wilden ze dat ik hier ging studeeren, enfin je begrijpt, zoo het een en ander heeft ze doen besluiten om voorgoed uit Indië weg te gaan. En zoo zijn we dan gisteren gezond en wel hier aangekomen.”

„Zoo, zoo, en hebben jullie al dien tijd in Batavia gewoond?”

„Ja, daar zijn we gebleven. Het zal zoowat acht jaar geleden zijn hè, dat we vertrokken. Ja wat vliegt die tijd toch om. Zeg Fred, herinner je je nog, dat laatste jaar op school? Dat was toch een leuke tijd, wel de moeite waard om nog eens aan terug te denken.”

„Nou of ik het nog weet. Hoe is het toch mogelijk, dat ik je hier nu weer in levenden lijve voor me zie. Ik kan het me nog niet voorstellen. Wie had dat kunnen denken. En je komt prachtig op tijd ook. Ik was juist begonnen met me te vervelen. Er is niemand thuis, moet je weten, en nu moet ik zoo'n beetje op het huis passen, snap je. Maar praat jij verder. Ik luister.”

„Voor het overige,” begon Dolf weer, „hebben we een schitterende reis gehad, want we zijn over Japan en Amerika teruggekomen, dus dat is nog weer eens wat anders, hè.”

„Aha, dan kan je me nog veel meer vertellen.” Dit zeggende nam Fred zijn plaats op den divan weer in, als om zijn gast aan te moedigen lang en veel te vertellen.

En nu verhaalde Dolf hem nog verschillende bijzonderheden van de reis, van zijn avonturen in Indië, en andere interessante dingen, zoodat Fred niet moe werd naar hem te luisteren.

Eensklaps onderbrak hij hem.

„Maar zeg, Dolf, wil je niet rooken? Ik zou haast vergeten je dat te vragen.”

„Ja, heel graag.”

Fred haalde zijn sigarettenkoker voor den dag, maar kwam tot de ontdekking, dat hij zijn laatste sigaret dien morgen opgerookt had.

„Hé, dat treft niet, maar wacht, ik zal ze even halen.”

„Nee, nee, geen gekheid, doe voor mij geen moeite.”

„Jawel, je bent mijn gast, en ik wil niet, dat je het slecht bij me hebt. Kom, korel, je hebt toch tijd genoeg. Daar heb je een aardig romannetje. Ga even lezen. Ik ben zoo gauw mogelijk terug.”

Voordat Dolf nog een woord kon zeggen, was hij

alleen. Hij sloeg dus het boek open en begon er een beetje in te bladeren.

Nauwelijks een minuut was verstreken, of hij hoorde voet-

OM HET BEHOUD EENER NOBELE DIERSOORT

Thans uitgeroeide Wisenten des winters op de voederplaats in de bosschen van den vorst von Plesz, Meserzitsch, Silezië. (Vóór den grooten oorlog).

Weinige dieren hebben de gevolgen van oorlog en revolutie zoo nadeelig ondervonden als de eenige nog in vrije natuur levende wilde-runderen van Europa: de Wisenten, die tot 1914 in de groote boschrijke kroondomeinen van het Russische Bialowecza in Litauen een veilige wijkplaats hadden gevonden alsook in zekere deelen van den Kaukasus en Silezië.

Toen in Augustus 1915 de Duitschers het eerstgenoemde gebied bezet hadden, braken er voor de dieren, onder welke door de Russische legers reeds deerlijk was huisgehouden, wat betere dagen aan en werd er een strenge bescherming over geoefend, doch toen de Duitschers in 1918 moesten terugtrekken, werd het vonnis aan de wisenten maar al te spoedig voltrokken en maakten de roode Poolsche en Russische horden dra een einde aan 't restant van ons laatste Europeesche oerwild. Wanneer wij thans een van de laatste der Mohikanen in „Artis“ aanschouwen, pakt ons toch wel even de bittere tragedie van zulk uiterven door bruut menschengeweld. Ruim een eeuw geleden herbergde Bialowecza nog bijna 800 stuks, die in 1857 tot ongeveer 2000 waren aangegroeid. Doch de Poolsche revolutie der zestiger jaren deed de wisenten inkrimpen tot ruim 500 stuks en daarop ging het gelukkig weer crescendo, zoodat een telling in 1909 — d.i. pas 16 jaar geleden! — er 700 opleverde. Een ernstige besmettelijke veeziekte bracht aan een honderdtal den dood, doch deze kwaal kwamen de forsche dieren te boven, want in 1914 becijferde Escherich den stand op 737 en in 1915 overste van Spiesz op 770. Dan nadert echter het droevige einde verrassend snel. Begin '16 liet het Deutsche legerbestuur eene telling houden en kwam tot het treurige cijfer van 150. Nochtans scheen zich het wild ook van dezen slag weer te herstellen, dank zij den beschermenden maatregelen, en het is wel een bewijs voor de groote levensvatbaarheid dat de lente van 1918 23 kalfjes bracht; in den herfst van dat jaar rekende men op nog 200 wisenten, een alleszins verblijdende toename, die het beste deden hopen. Toen echter de Russen weer baas werden, was spoedig het lot beslist en in weinige jaren moest men de dieren als schier volkomen uitgeroeid beschouwen, terwijl ook de kleinere troep,

op de bezittingen van den vorst von Plesz in Meserzitsch (Silezië) door de troebelen in de grenslanden vrijwel geheel was vernield. In den herfst van 1918 huisden daar nog 74 stuks, die in den laatsten Polen-opstand inkrompen tot 1 stier, 2 koeien en 1 kalf. Daar de hoop, om tenminste deze paar dieren nog te behouden, zeer gering was en men nolens volens het droevige feit zou moeten aanvaarden, dat Europa's laatste wilde rund en zijn grootste zoogdier in de vrije natuur voor eeuwig verdween tot schande van onze hoog-geroemde cultuur, is men te elfder ure overgegaan tot de stichting van een beschermingsbond: „Internationale Gesellschaft zur Erhaltung des Wisents“, die systematische fokproeven neemt met de in gevangenschap levende dieren, om hen naderhand in een groot vrij park over te brengen, waar zij natuurlijk de meest strenge bescherming zullen ontvangen. O.m. zit de bekende Nederlander F. E. Blaauw te 's-Graveland, die daar op zijn schoone bezitting „Gooilust“ twee wisenten heeft, in het bestuur. Alle vrienden der levende natuur slaan het doelbewust werken van het comité met groote belangstelling gade en het wekt groote voldoening dat het op 1 Jan. van dit jaar de beschikking had over bereids 66 stuks, die voor de toekomst het beste doen verwachten. In de gebergten van den Kaukasus leeft voorts nog een klein aantal in volkomen wilden staat.

In haar jongste publicatie bericht genoemde vereeniging, dat in de laatste drie jaren tegenover een vermeerdering van 25 wisenten, een vermindering van 17 stond. In aanmerking genomen, dat van de laatste 3 stuks voor 't fokken ongeschikt waren, heeft men dus een vermeerdering van fokmateriaal van 11 stuks in 3 jaar, welke tot tevredenheid aanleiding geeft. Het koeiental — 19 — onderging een vermeerdering van 5 vaarzen, die dit jaar tot voortplanting zullen komen, zoodat hopelijk het aantal moederdieren van 21 op 24 komt en wellicht binnen niet al te langen tijd de mogelijkheid bestaat, wederom vrije Europeesche wilde-runderen in de ongebonden, levende natuur te mogen begroeten.

A. B. WIGMAN.

stappen in de gang. Onmiddellijk daarop ging de kamerdeur open en met kleine vlugge pasjes kwam een meisje naar binnen, dat Dolf zich nog goed herinneren kon als het jongere zusje van Fred. Hij stond op om zich bekend te maken en zijn tegenwoordigheid te verduidelijken, maar zij was hem voor.

„Dag mijnheer, u bent zeker een vriend van Fred,” klonk

DE KRITIEKE STEM

Is 't U gelukt 't stemmen-aantal uit te rekenen op die vergadering van eenige weken geleden? (zie ons Pinksternummer).

Eén der tegenstemmers had 't in minder dan geen tijd uitgerekend en lachend uitgeroepen: „Wat 'n geluk dat we hier met z'n twee honderd en zevenen zijn, anders was de motie misschien aangenomen!”

Onze opposant had 't goed uitgerekend: bij de eerste ongelukkige stemming had de voorzitter 115 stemmen „vóór” en 92 „tégen” geteld, 't verschil in stemmen: 23 was juist 'n vierde gedeelte van 92. Toen er nu bij de tweede stemming twaalf handen omhoog gingen verloren de vóórstemmers 12 stemmen en bleven er 103 „vóór” over, terwijl 't getal der tegenstemmers met 12 werd vermeerderd, 104 werd, waardoor de motie met één stem meerderheid werd verworpen.

Een prijs van een rijksdaalder elk kregen: de heer J. Schoelink Rz., Stationsweg 5, Meppel; mevr. J. M. A. Dommerhold-v. Goor, Oranje-Nassaulaan 7, Zwolle; de heer P. Verhaaren, Nieuwe Dieststraat 19a, Breda; de heer F. W. Steenhauer, Aleidisstraat 80, Rotterdam.

Alle prijzen zijn tegelijk met dit nummer aan de prijswinners toegezonden.

haar heldere stem, terwijl zij hem doordringend en tevens half lachend aankeek.

„Zooals u zegt,” antwoordde hij. Daarop stak hij zijn hand uit en wilde nog meer zeggen. Ze deed echter alsof ze niets zag, maar holde den tuin in.

Verwonderd keek Dolf haar na. Zooals wel te verwachten was, had zij hem blijkbaar niet herkend. Wat was ze mooi geworden in dien tijd en wat zag ze er snoezig uit. Overigens hield ze er toch wel een beetje vreemde manieren op na, nu juist niet passend in de kringen, waarin hij gewoon was zich te bewegen.

Even daarna kwam ze terug met wat rozen, die ze vlug had afgesneden, haalde een vaasje uit de kamer, en zette ze op de serretafel.

„U houdt toch ook van rozen, mijnheer? Wie zou dat ook niet. — Wat is het weer vreeselijk warm, vindt u niet? Kom eens hier Cesar, en vertel me eens waar Fred is. Bent u ook aan het lezen geweest in mijn mooien roman? Dien heb ik met mijn verjaardag gekregen.”

Ze praatte maar door aan één stuk. Dolf kon er geen woord tusschen krijgen, tot ze eindelijk vroeg:

„Ik geloof niet dat ik u al eens meer gezien heb. U woont zeker niet in de stad?”

„Ik ben juist gisteren uit Indië gekomen,” antwoordde Dolf, blij dat hij eindelijk eens wat zeggen kon.

„O ja, komt u uit Indië, en waar hebt u gewoond?”

„In Batavia.”

„Zoo, daar hebben we veel kennissen, tenminste van Pa en Ma en van Fred. Kent u daar misschien ook de familie Van Dijk? Dat zijn eigenlijk de eenige, die ik me nog goed herinneren kan. Ik was al twaalf jaar toen ze uit Holland vertrokken.”

Een ondeugend lachje speelde om zijn lippen toen hij na eenig aarzelen zeide:

„Ja, die familie ken ik heel goed.”

„O, dan kent u dus ook Dolf van Dijk. Dien ken ik nog van vroeger, begrijpt u. We hebben samen gespeeld toen we nog heel klein en nog op school waren.”

„Zoo, dus daaraan zijn voor u nog herinneringen verbonden?”

„Ja en zelfs heel aardige, maar vertelt u mij eens wat. Hoe gaat het met hem? Ik zou zoo graag eens wat van hem hooren.”

„En misschien wel graag willen terugzien ook?” lachte hij. Ze keek heel verwonderd op.

„Natuurlijk, wie zou zulke oude kennissen niet graag nog eens ontmoeten... Maar waarom zegt u dat zoo?”

„Omdat... ja, omdat... ja, waarom, dat zou ik eigenlijk niet kunnen zeggen.”

Plotseling zwegen beiden.

De duisternis begon langzamerhand te vallen. De boomen achter in den tuin gingen zich reeds als donkere schaduwen afteekenen tegen den helderen hemel. De natuur was volkomen rustig. Geen blaadje bewoog. Een weldadige koelte verspreidde zich na de ondraaglijke hitte van den dag. Door de geopende tuindeur kwamen heerlijke geuren van rozen en jasmijn naar binnen, en schiepen daar een atmosfeer van zoete bedwelmung.

Eensklaps was Dolf opgestaan. Even scheen hij zich nog te bedenken. Toen ging hij naast haar zitten.

„Dolly, zou je erg naar dien Dolf verlangen?”

Ze keek hem verwonderd en tevens verschrikt aan. Vlug stond ze op, en maakte aanstalten om weg te gaan. Hij greep haar hand en dwong haar zacht, weer te gaan zitten.

„Ik weet het niet,” antwoordde ze eenigszins verward, als verbaasd over zijn vertrouwelijkheid.

„Ook niet als je wist, dat hij nog dikwijls aan jou gedacht heeft en verlangd heeft om je weer te zien?”

Ze antwoordde niet.

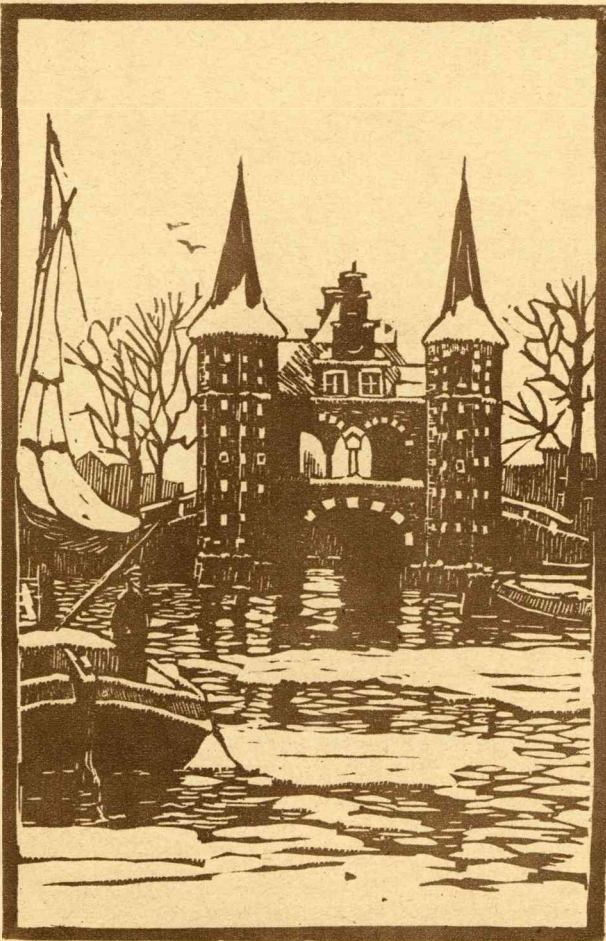
„Dolly, die Dolf zit hier vlak bij je.”

Een paar groote mooie oogen keken hem ongeloovig aan.

„Ja lieveling, en ik ben doodelijk verliefd op je.”

Hij sloeg zijn arm om haar hals en keek haar recht in de oogen. Daarin las hij meer dan woorden hadden kunnen zeggen.

Het was even doodstil in de serre. Toen drukte hij haar vast tegen zich aan en drukte zijn lippen op de hare.

De Waterpoort te Sneek.

Naar een linoleumsnede van Willy Fleur.

Daar sloeg de voordeur met een harden slag dicht, en een oogenblik later kwam Fred binnen.

„O Dolly, ben jij thuis. Misschien ken je Dolf nog wel van vroeger, hè?”

„O ja,” lachte ze, „we kennen elkaar nog heel goed hoor, misschien nog wel beter dan vroeger.”

Dit zeggende keek ze Dolf met een schalkschen blik aan, schudde coquet haar polka-kopje, en holde weg de kamer door, naar boven.

„Dat kind is altijd even gek,” zei Fred nog.

Dolf zweeg. Ondanks zijn bruine tint zag Fred, dat hij een kleur kreeg.

Hij begreep het al, en was ineens druk bezig met het opensnijden van zijn doosje sigaretten.

Op haar kamer gekomen, bekeek Dolly zich met welgevallen in den spiegel.

„Wat zijn die jongens toch dom,” lachte ze. „Je hebt ze dadelijk verstrikt als je het een beetje slim aanlegt. Hij dacht waarachtig dat ik hem niet herkend had.”

Naar Volendam en Marken

Een tochtje van Amsterdam uit naar Marken en Volendam is zeker no 1 van het programma der Engelschen en Amerikanen, die ons land bezoeken. Doch ook voor ons Hollanders biedt het zijn eigenaardigheden, zoodat ik voor de liefhebbers een tweetal rondreizen hieronder laat volgen.

Men kan den geheelen tocht per boot doen. Dagelijks vertrekken destoomjachten van de de Ruyterkade achter het Centr. Station. Na het IJ te zijn overgestoken, wordt in de Willemsluizen geschut en vaart men door het Groot-Noord-Hollandsch Kanaal en de trekvaart naar Broek in Waterland. Hier wordt eenigen tijd stilgehouden om U gelegenheid te geven het dorp door te wandelen, en een Noord-Hollandsche boerderij te bezichtigen. Van hier gaat de tocht door naar Monnikendam, waar eveneens een rondwandeling wordt gemaakt, terwijl de boot wordt geschut.

Nu gaat het over Zee naar Volendam, een tochtje van ruim drie kwartier, welken tijd men tevens kan benutten om aan boord

OPLOSSING CROSSWORD-PUZZLE

L		P	A	N	O	R	A	M	A		P
A	S	E	L	O			S	O	L	D	Y
P	O	E	L		D	E		O	V	E	N
	S	T	U	T			K	R	A	S	
H			V	R	I	E	N	D			A
E	S		i	A			O	T		E	N
R		V	A	N				O	U	D	A
D	O		A	S			P	i		E	N
E	D	E	L		E	N		G	A	L	A
R	E	P		i			H		R	I	S
	R	E		J	O	N	G			K	A

Hierboven vindt men de oplossing van de Crossword-Puzzle uit ons Pinksternummer.

Een prijs van f 2.50 viel ten deel aan:

den heer D. L. Sanders, Terschuur (bij Barneveld); mej. J. v. Dongen, Gerrit v. d. Lindestraat 24, Rotterdam; den heer A. de Steenwinkel, Gr. Hertoginnelaan 250, den Haag; den heer A. Klop, Plantagestraat 2B, Rotterdam; mevr. G. Kip Veurink Bentheimerstraat 58, Coevorden; den heer M. v. Brugge, Blokmakersstraat 27, Rotterdam.

Een troostprijs kregen:

de heer H. Kremer, Bethlehemstraat 13b, Rotterdam; de heer C. Valk, Snelliusstraat 49, den Haag; mej. A. v. Ebbenhorst Tengbergen, Nederl. Sanatorium, Davos Platz, Zwitserland; mej. W. G. Jonker, p. a. Mr. G. M. Rijke, Papengracht 24, Leiden; de heer P. J. Timmers Jz., Poortugaal.

Alle prijzen zijn tegelijk met dit nummer aan de prijswinners toegezonden.

te lunchen. Volendam met z'n mooie kleederdrachten wordt bezichtigd en na een ommeegang door allerlei straatjes en steegjes, wordt de reis naar 't eiland Marken aanvaard.

Hier maakt men een wandeling over 't eiland met z'n aardige huisjes, typische grachtjes en bruggetjes en bewondert de schilderachtige kleding der bewoners. Eenige buurten, waarvan de „Kerkbuurt” de voornaamste is, worden bezocht.

De terugtocht wordt gemaakt over de Zuiderzee. Men vaart langs de Noord-Hollandsche kust, terwijl we voor den boeg de Gooische bosschen, Muiderberg, Muiden met 't Muiderst, de Spoorbrug bij Weesp en 't eiland Pampus zien. Na een heerlijk zeereisje komen we in de Oranjesluizen, waarna over 't IJ langs enkele groote zeeschepen naar Amsterdam wordt opgestoomd.

Een andere niet minder aanbevelenswaardige manier tot het bezoeken van Volendam en Marken is het maken van de rondreis, georganiseerd door de Noord-Hollandsche Tram. Men vertrekt te Amsterdam bij het Oud-Hollandsch gebouwtje tegenover het Centraal-Station en gaat met een bootje naar den overkant van het IJ.

Hier wacht U de stoomtram, die u naar Broek in Waterland brengt, waar eveneens gelegenheid wordt gegeven tot een rondwandeling en bezichtiging van een boerderij. Daarna gaat de reis over Monnikendam naar Edam, welk stadje weer wordt doorgewandeld. Vanhier met een hoogst modern vervoermiddel: de trekschuit in ongeveer een half uur naar Volendam, dat wordt bezichtigd en waar men de lunch in Hotel Spaander kan gebruiken. Daarna per motorboot of botter, al naar gelang de weersgesteldheid is, naar 't eiland Marken. Ook hier wordt weer een wandeling gemaakt en een bezoek gebracht aan de Kerkbuurt. Dan per motorboot over de Gouwzee naar Monnikendam, waar weer even wordt rondgekeken, en per tram terug naar Amsterdam.

Zoo U ziet, twee aardige rondreizen, beide met veel variatie.

OVER 100 JAAR.

Dienstmaagden zijn dan verdwenen,
En je ziet vast keurig net
Holland's allerlaatste Kaatje
In 't museum opgezet.

BAAS BOVEN BAAS.

Ons porttarief is peperduur,
Zoo wordt terecht gemord;
Toch slaat in 't land van Uncle Sam
De port glad het record!

UIT HET VOLLE LEVEN

Ds. W. H. Kelder,

Predikant te Charlois bij Rotterdam, hoopt 26 Aug. a.s. het feit te herdenken, dat hij vóór 25 jaar de Evangeliebediening in de Ned. Herv. Kerk aanvaardde.

De School voor Verlofsofficieren der Infanterie te Kampen

De vorige week werd het personeel en de leerlingen van de Verlofsofficieren-school te Kampen officieel ontvangen door het Gemeentebestuur van Kampen, in verband met de opening op 20 Juli l.l. der School voor Verlofsofficieren der Infanterie.

Dr. V. Dubois

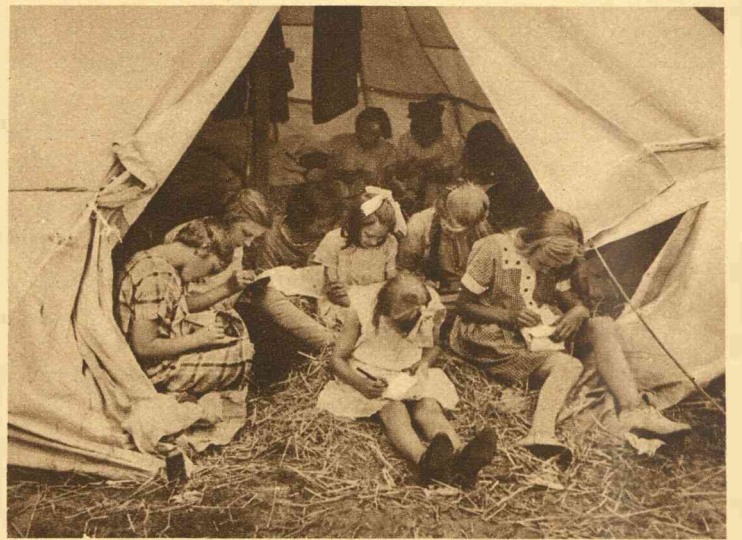
te Venlo, is benoemd tot lid van Ge-deputeerde Staten van Limburg in de vacature Everts.

Het Vacantiekamp van het kinderkoor „Mozart” uit Amsterdam
dat door het bestuur te Soestduinen is georganiseerd voor kinderen van 8—14 jaar. Een tiental dagen vertoeven de kleinen in deze heerlijk-vrije en gezonde omgeving. — Het sein voor thee halen in de keuken is gegeven.

Een nieuwe, nog naamloze roos,
door een onzer bekende kwekers door kruising voortgebracht.

Het vacantiekamp van het kinderkoor „Mozart” uit Amsterdam
Een brief naar huis. Terwijl de kinderen aan Vader en Moeder schrijven hoe zeer zij genoten hebben, worden de heerlijke uren nog een keer opnieuw beleefd.

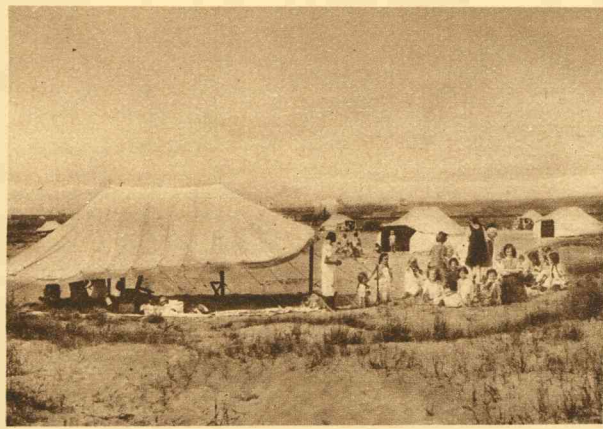
W. Post

Den 30sten Juli a.s. hoopt de heer W. Post, agent van Politie eerste klasse te Leiden, den dag te herdenken, waarop hij vóór 25 jaar als agent van politie derde klasse werd aangesteld. De heer Post is voorzitter van het Leidsche Politie Muziekgezelschap.

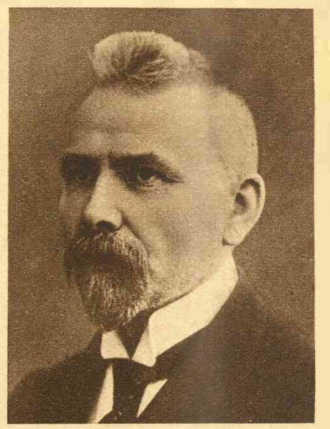
Een serenade

Ter gelegenheid van haar 35-jarig bestaan bracht de muziekvereniging „Crescendo” te Workum haar beschermheer, burgemeester A. Wagenaar Azn. (x), een serenade. De jubileerende vereniging voor het huis van den burgemeester.

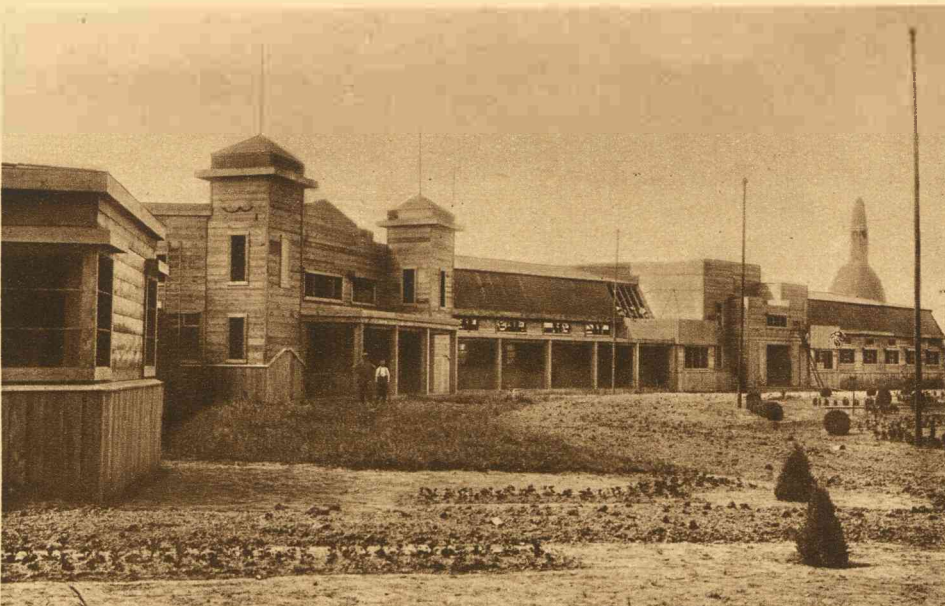
De Juliana-Vacantieschool te Amsterdam

die de vorige week op het land achter de Lairessestraat werd geopend. De schoolkinderen, die gedurende hun vakantie niet naar buiten gaan, kunnen hier hun vrije dagen aangenaam en onder goed toezicht doorbrengen.

S. Stemerding

Den 1sten September a.s. hoopt de heer S. Stemerding, directeur der Koningin Wilhelmina Kweek-school te Rotterdam zijn 40-jarig onderwijzers-jubileum te vieren.

De a.s. Internationale Tentoonstelling voor de Schoen- en Lederindustrie te Waalwijk
Een kijkje op de in aanbouw zijnde tentoonstellingshall. — Reeds nu kan, gezien den geweldigen opzet, worden vastgesteld dat deze vak-tentoonstelling voor een paar belangrijke industrieën van ons land een unicum zal worden.

Het afscheid van Wouter Hutschenruyter
van de Muziekschool voor Toonkunst te Rotterdam. — De heer Hutschenruyter (x) temidden van familieleden en vrienden.

EENZAAM PLANTAGE-LEVEN

EEN WARE SCHETS NAAR HET LEVEN DOOR DORA MUSBACH

Blauw-zilver leek de landweg door het maanlicht. zachte koelte deed de wuivende pluimen der klapperboomen bewegen en de bananen hieven hun bladeren, groen en frisch.

In de geheimzinnigheid van Indi'schen avond staarde Emile voor zich uit, leunende tegen den deurpost der voorgalerij. Het trof haar altijd weer, dit tragische zwijgen in het tropenland, alsof heel de lucht vol mysterie hing: de avond scheen moe van de schroeivende zonnearmte van den Oostmoesson. Een doodsche stilte was neergevallen over het koffiëland. Vaag klonken de tonen der gamelan tot haar door; de bedienden, die in

inlandsche bedienden, die ze niet begreep, iets van mysterie, dat zij niet kon weergeven, gevoelde zij overal. Soms kwamen er gasten, maar ze woonden zoo ver en afgelegen, ze bleven dan meestal logeeren en ze was 'n gezellig gast-vrouwtje, hartelijk en gul, en nam de menschen voor zich in en lachte mee in dolle vroolijkheid. Maar in haar oogen, oogen diep en blauw, daar was verborgen heimwee in 't lezen, hoewel niemand dit bemerkte. Haar man, wat humeurig door malaria, zag in z'n egoïsme nooit, hoe moeilijk het leven bij hem haar soms viel. Eens bereidde hij haar een verrassing. Hij had een grooten, witharigen jachthond gekocht, een bijzonder mooi dier, onlangs uit Holland door 'n vriend van hem medegenomen. Ze was blij als 'n kind en ze barstte in tranen uit, iets dat hem verwonderd naar haar deed kijken. Zij knielde bij den hond neer en vlijde haar donker-gelokt kopje tegen de witte vacht. „Wat ben ik blij, dat je er bent . . . en kom je nu pas uit Holland, zeg, Holland?”

De ree-bruine oogen van den hond staarden vol weemoed, zooals honden-oogen dit kunnen doen. Sinds dien dag waren ze trouwe kameraden, het jonge vrouwtje en „King”, de hond.

Zoo leefden ze naast elkander voort, zonder heftige scènes, twee menschen, die ver van elkander stonden, hun zielen raakten elkander niet. Eens zei hij haar, dat ze drie dagen alleen moest blijven, voor zaken ging hij op reis. . . bang moest ze niet zijn, de inlandsche bedienden waren vertrouwd en een eind verder was de gardoe (nachtwaker) in zijn huisje. . . Bovendien, ze had „King” tot troost!

Ze bracht hem den berg af, waar de auto wachtte. En eensklaps had ze zijn arm omklemd. Hij vroeg haar, wat er was, niet gewend aan hartelijkheid.

„Kom gauw terug!” lispelde zij, „ik ben zoo bang!”

„Maar vrouwtje, waarom? Ik ga immers wel meer op reis. . .”

Voor het eerst zag hij hoe mat en bleek ze zag, het trof hem pijnlijk. „Als ik terug kom, gaan we samen een paar dagen naar Batavia,” gaf hij haar tot troost, „en flink zijn, hoor!”

„Dat ben ik toch altijd! Goede reis!”

Hij keek haar na en zag haar wit figuurtje zich langzaam verwijderen. Teruggekeerd, alleen in het landhuis met „King” bij zich, dacht ze blij: „Ik heb het druk vandaag!” Ze zorgde voor de bloemen, ze hielp kokkie met het bereiden van een schotel, ze speelde piano en stoeide met „King”. De dag viel haar niet lang. En de avond viel. . .

Haar droomoogen staarden over het erf, dat opblanke in den maneschijn. Zwaar geurden de melaties. . . De weemoed kwam weer over haar. . . diep. . . diep voelde zij de eenzaamheid. „King”, haar trouwe kameraad, stond naast haar, zacht streek ze het dier over den kop.

„Voel je je ook zoo alleen, zeg?”

Het dier likte haar hand. Een bediende draaide het licht aan in de voorgalerij. Ze huiverde, het was een bergklimaat en na den Westmoesson waren de avonden nog vochtig-kil. Ze schoof de deuren dicht, nam de leestrommel en verdiepte zich in een nieuwen roman. Tegen tien uur liet ze „King” nog even het erf oploopen voor het huis, z'n avondwandeling.

De „Tztacchual”,

niet ver van de Popocatepetl gelegen, en bijna even hoog als deze (circa 17300 voet).

De besneeuwde vulkaan Popocatepetl,

gezien door een poort in een ouden muur. Deze berg is de hoogste van Mexico (17800 voet). Hij is bijna altijd door wolken omgeven. Al en toe hebben er uitbarstingen plaats, doch meestal dragen deze geen ernstig karakter.

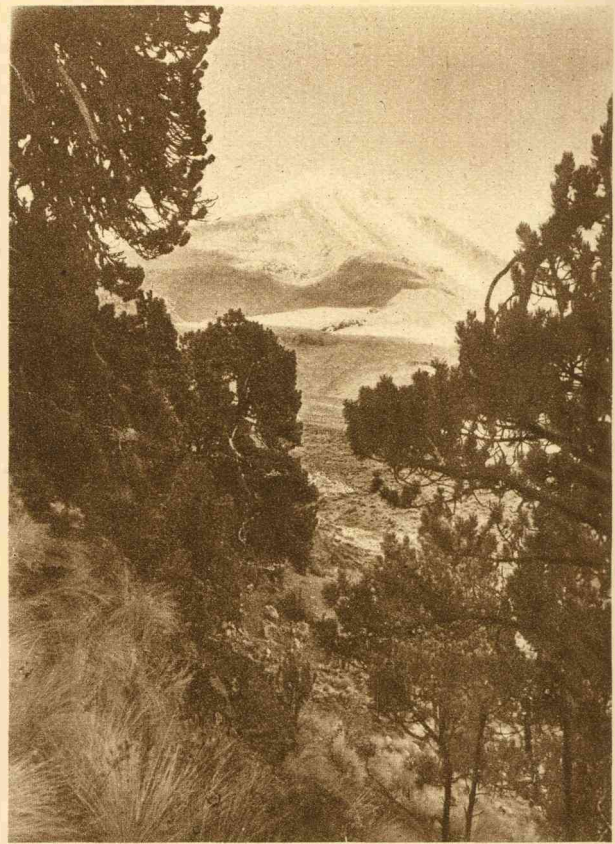
de bijgebouwen neergehurkt zaten en deze eentonige klanken ontlokten, sloegen geen acht op hun njonja, die woonde in de groote, eenzame administrateurswoning, ergens ver in de binnenlanden van Java. Emile, pas getrouwd en uit Holland gekomen, kon maar niet wennen aan het eenzaam leven in het land van zonnenschijn. Heel jong was ze getrouwd met een veel ouderen man, administrateur van een koffiëplantage, die reeds jaren in Indië gewoond had en haar tijdens zijn verblijf in Holland had leeren kennen. Ze was bij haar moeder in huis als eenig kind en toen haar moeder plotseling gestorven was, had het leven haar alles ontnomen, wat zij bezat. Tot hij in haar jong leven kwam. Liefde was het niet wat ze voor hem gevoelde, zijn vriendschap stelde ze op prijs. Zij had zich tegen zijn liefde verzet, ze voelde onbewust, dat hun karakters niet bij elkaar pasten, maar toch overwon hij en hield haar de eenzaamheid van haar leven voor. Ze ging met hem mee naar het verre land en ze had ingezien, dat ze haar troost moest vinden in zich-zelve, in haar lectuur, in haar muziek, in den grooten tuin vol rozen; het witte huis, waar achter oerwouden donkerden, sierde ze op met souvenirs uit Holland meegebracht. Haar man had het druk en voelde niet veel voor de poëzie, die in de ziel van zijn jonge vrouw huisde, hij was reeds lang in tropenland geweest, hij had geen andere belangen meer dan hard te werken en voor goed en onbezorgd naar Holland terug te keeren. En voor haar was alles daar nog nieuw en vreemd. Maar ze was een dapper vrouwtje, ze was hem gevolgd, welnu, ze zou zich schikken. Ze maakte van het eenzame leven wat er van te maken viel, ze verschaftte hem een gezellig home.

Ze zag de pracht der bloeiende koffiëboomen, ze hield van de Indische natuur. . . maar hoe ze ook haar best deed opgewekt te zijn, alleen bleef ze zich voelen tusschen de

Ze keek naar de lucht vol sterren. Een doodsche stilte rondom, geheimzinnig ruischte het in de struiken. Het groote erf was stil. Ze ging weer naar binnen en huiverde. Plotseling scheurde een kermend geluid de doodsche stilte. Ademloos luisterde Emile, wierp het boek weg, rukte de deuren open. Vlak voor de deuren zag ze 'n tijger, die zich geworpen had op „King”. Zoo fel gloeiden de groene oogen van het beest

haar tegen, dat 't een oogenblik scheen, alsof de oogen van het ondiep haar hypnotiseerden. Maar een gedachte vloog wild door haar hoofd. . . „King” nog te redden. Ze begon luid te gillen, ze wist, dat tijgers, als ze nog geen menschen verscheurd hadden, bang voor een menselijke stem waren, dit was een bekend feit. . . Ze wierp een steenen bloempot luk-raak de duisternis in. . .

De tijger liet z'n prooi los, vluchtte de bosschen in. . . Indische bedienden kwamen ontsteld aan. Doodsbleek stond Emile in de voorgalerij, de hond lag op 'n mat, bloedend uit vele wonden. Ze liep haar slaapkamer in, kreeg haar huis-apotheek en verbandtrommel. Ze wiesch de diepe zuigwond

El Pico de Orizaba,

een eveneens steeds met sneeuw bedekte berg in Mexico. Hij ligt bij het plaatsje Orizaba. — De plaatsen die dicht bij een besneeuwden berg zijn gelegen, hebben alle een uitstekend klimaat, daar de wind die van deze bergen komt, veel koelte aanbrengt.

aan „King” zijn hals voorzichtig uit, het dier kreunde. Bijgestaan door Silan, een ouden bediende, verbond zij de wonden, droeg den trouwen kameraad voorzichtig haar boudoir in, hielp hem in z'n mand. Het electrische licht uit de rose-omkapte schemerlamp, wierp 'n zachten gloed over haar in 't wit-gekleede figuur, ze knielde bij de hondenmand, ree-bruine honden-oogen keken diep-treurig maar dankbaar in de hare, door tranen verduisterd.

„Als ik jou moet missen. . . o „King”, wat is het vrouwtje dan alleen!”

Zacht kraakte de deur. . . haar man stond in het boudoir. . . „Emile”, zeide hij zacht, „Hemel, kind. . . vrouwtje, wat heb je je aan gevaar blootgesteld. . . ik ben onverwachts teruggekomen en Silan vertelde. . . kind. . . kind. . .”

De groote gestalte van haar man trilde.

„Voor King,” zei ze zacht-snikkend. Hij nam haar in z'n armen, kuste haar op 't bleek gelaat.

„We moeten elkander beter begrijpen, ik liet je te veel alleen. Ik had geen rust. . . ik stelde de reis uit. . . dat ging wel. . . ik zag aldoor jouw eenzaam, wit figuurtje naar huis terugloopen. . . zoo ontzettend eenzaam. . .”

Ze lachte door haar tranen heen. Voor het eerst na langen tijd scheen het wonderlicht van geluk vol uit te breken. . .

Samen knielden ze bij den stervenden hond. . . Nog eens sloeg het dier de trouwe oogen op en zag de twee menschen, die daar waren bij zijn mand. . .

Toen stierf haar trouwe kameraad. . .

„Kom,” zei haar man schor, aan-

gedaan. . . Zij traden in de voorgalerij, hij steunde haar en kuste de tranen weg, die langzaam gleden langs haar wangen. . . en hij voelde, dat hij in zijn dorre ziel toch nog een gevoelig plekje had, dat zou aangroeien tot liefde voor een eenzaam, moedig vrouwenhart. . .

Over de koffiëlanden blauwde het maanlicht en rondom was de stilte van tropennacht.

De Portugeesch Israëlietische Synagoge te Amsterdam

Bij haar 250-jarig bestaan. — Door Is. Santcroos Dlz.

Binnenkort zal de Portugeesch Joodsche bevolking van Amsterdam op luisterrijke wijze feest vieren ter herdenking van het feit, dat tweehonderdvijftig jaren geleden de Portugeesch Israëlietische Synagoge aan het tegenwoordige Jon. Dan Meyerplein werd gesticht.

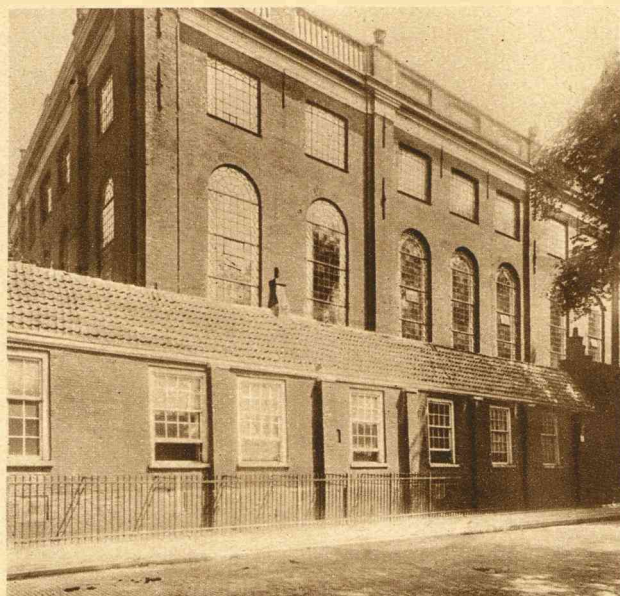
Deze Synagoge is een tot ver buiten de grenzen van ons land bekend en beroemd bouwwerk, waarvan in de eerste plaats mag worden getuigd, dat het een architectonisch kunstwerk is van den eersten rang. Het is een bouwwerk, monumentaal van opzet en voornaam van stijl; een voor de Port. Isr. Gemeente onschatbaar bezit, dat — en dit is wel een groote merkwaardigheid — zich zoowel uit- als inwendig nog vrijwel volledig bevindt in zijn oorspronkelijken staat.

Het is een bedehuis, dat na twee en een halve eeuw ongerept bewaard is gebleven en nog heden ten dage getuigenis aflegt van den fabelachtigen rijkdom der Spaansch-Portugeesche Joden uit den vroegeren tijd.

De wordings-geschiedenis van de in zoo vele opzichten merkwaardige Synagoge der Amsterdamsche Port. Isr. Gemeente, is zeker belangwekkend genoeg om er hier, zij het dan ook zeer overzigtelijk, iets van mede te deelen ¹⁾.

In 1590 kwamen de eerste Portugeesche Joden uit Portugal te Amsterdam aan. Zij stamden meerendeels van Spaanschen en Portugeeschen adel en vestigden zich, na in 1492 en in 1536 Portugal voor de Inquisitie te zijn ontvlucht, na omzwervingen in verschillende landen, in de hoofdstad van Nederland. Daar vonden zij, die om hun godsdienstig geloof vervolgd en verbannen waren, een veilige toevlucht en de zoolang gezochte geloofsvrijheid.

Deze aanvankelijk kleine, maar zich in den loop der jaren steeds

De Portugeesch-Israëlietische Synagoge met de oude, lage parochiewoningen.

Een tiental jaren later ontstond een derde bedehuis onder den naam „Beth Jisraël” (Huis Israëls) dat eveneens op de vroegere Houtgracht, maar dicht bij den Zwanenburgwal stond.

De vereeniging dezer drie groepen tot één Portugeesch Joodsche Gemeente kwam in 1639 tot stand. Deze gemeenschap kreeg den naam Talmoad Thora (Beoefening der Leer). Het verbouwde bedehuis Beth Jisraël werd nu de gezamenlijke Synagoge, totdat ook hier de behoefte aan uitbreiding zich in steeds sterkere mate deed gevoelen. De toename van het aantal Port. Joden die zich in de hoofdstad van ons land vestigden, hun groote welvaart en daarnevens de opheffing van tal van beperkende bepalingen ten aanzien van het openlijk belijden van hun godsdienst, stelden hen in staat, „aan de zich meer en meer openbarende behoefte aan een ruimer bedehuis, in 1675 met eenige weelde te voldoen.”

Er werd voor den bouw van een nieuwe Synagoge een commissie benoemd, die op 26 November 1670 aan het Kerkbestuur een rapport uitbracht waarin werd voorgesteld: „den aankoop en bebouwing van den grond, gelegen vóór den hoofdingang van het Leprozenhuis”, dat naar schatting voor f 15.000 te verkrijgen zou zijn.

Hoe groot het enthousiasme was om tot een nieuw en grooter kerkgebouw te geraken kan blijken uit het feit, dat nog voordat het voorstel der commissie was aangenomen, na een predikatie van den toen fungerenden opperrabbijn, door de gemeentelieden f 40.000 voor dit doel werd geofferd.

„Nu konden — vertelt De Castro — de onderhandelingen omtrent dit terrein, waarop vroeger de St. Anthonie-poort gestaan had, met het bestuur der stad begonnen worden. De koop werd dan ook op 12 Dec. 1670 gesloten. Het aangekochte terrein besloeg 65,987 □ voeten, kostende tegen tien stuivers de □ voet, f 32.993: 10. (C) Het verlot daarop te bouwen werd goedgunstig verleend.”

Het bouwplan van *Pedro Ros Elias Bouman*, Stads Meester Metzelaar, verkreeg de voorkeur en zijn bouwplan werd dan ook onder zijn leiding en onder toezicht van het stadsbestuur uitgevoerd.

De inwijding der Synagoge had plaats op Vrijdag 2 Augustus 1675.

„Op de plek, eenmaal ingenomen door een stadspoort, een gebouw tot af- en uitsluiting in tijden van onrust en tweedracht, was een tempel des vredes en der liefde verzezen, toegankelijk voor een ieder, gewijd aan het Hoogste Wezen. Groot was de indruk daardoor te weeg gebracht, niet alleen op de Joden, welke in die dagen nog nergens zoo grootsch een kerkgebouw bezaten, maar ook op vele Christenen, die met voldoening op dit werk, als de vrucht hunner verdraagzaamheid, nederzagen.”

Na dit stukje historie, betreffende den oorsprong van de Synagoge der Amsterdamsche Port. Isr. Gemeente, mogen enkele bijzonderheden volgen omtrent het Kerkgebouw zelve.

Bij den aankoop van het terrein waarop de Synagoge is gebouwd werd een belangrijk deel gereserveerd voor de zoogenaamde Parochie. Deze bestaat uit een complex verdieping-looze gebouwtjes, die het geheele voorplein van de Synagoge omringen. In deze lage huisjes zijn o.a. gevestigd: de vergaderzaal van Kerkbestuur en Kerkeraad, de vertrekken waar de opperrabbijn en de rabbijnen zetelen, de kosterij, en voorts het Seminarium met de rabbijnschool met haar wereldberoemde bibliotheek de Livraria Montezinos.

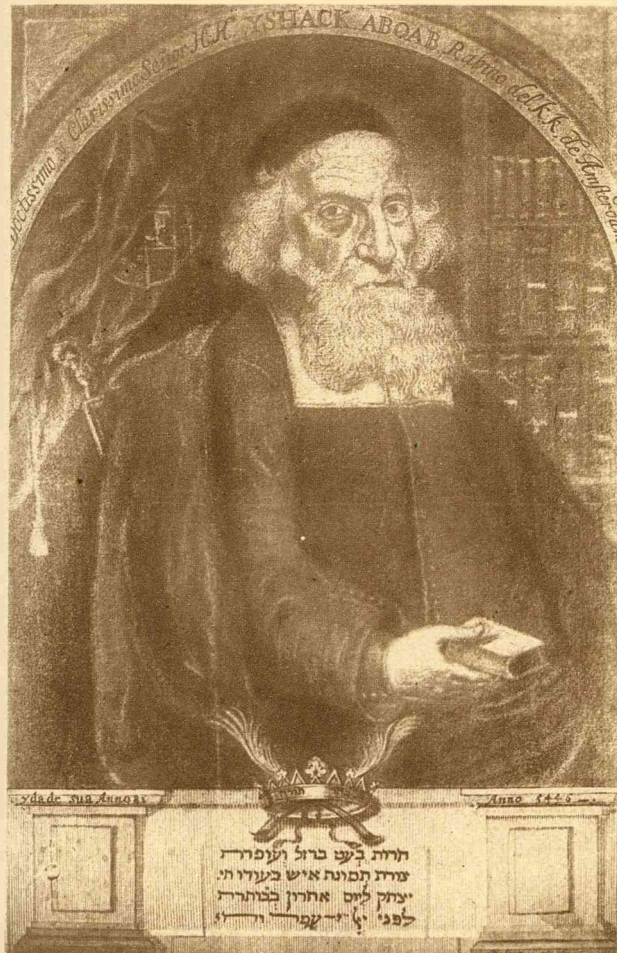
Hoog boven dit alles uit verheft zich het machtige bedehuis. De Synagoge heeft 72 ramen, meerendeels hooge, uit kleine in lood gevatte ruitjes samengestelde boogvensters. In den voorgevel bevinden zich 17 ramen, in den achtergevel 13 en in elk der beide zijgevels 21. Al deze ramen kunnen met zware groene gordijnen worden afgesloten.

Het middengewelf van het gebouw wordt gedragen door vier zware kolommen van Bremersteen, terwijl de beide galerijen, die den vrouwen tot zitplaats dienen, ieder op 6 kolommen van Schotschen steen rusten.

Een waarlijk imposanten aanblik, vooral des avonds als de oudhollandsche kaarsenverlichting geheel is ontstoken, leveren de geelkoperen kronen van verschillende afmetingen op.

Het schip der Synagoge bevat 20 banken, plaats biedende aan 293 personen, terwijl de banken die onder de beide galerijen zijn geplaatst, 934 zitplaatsen opleveren.

Van zeer bijzondere antiquarische beteekenis, als meesterstukken van meubelsierkunst, zijn de Hechal (de Heilige Arke waarin

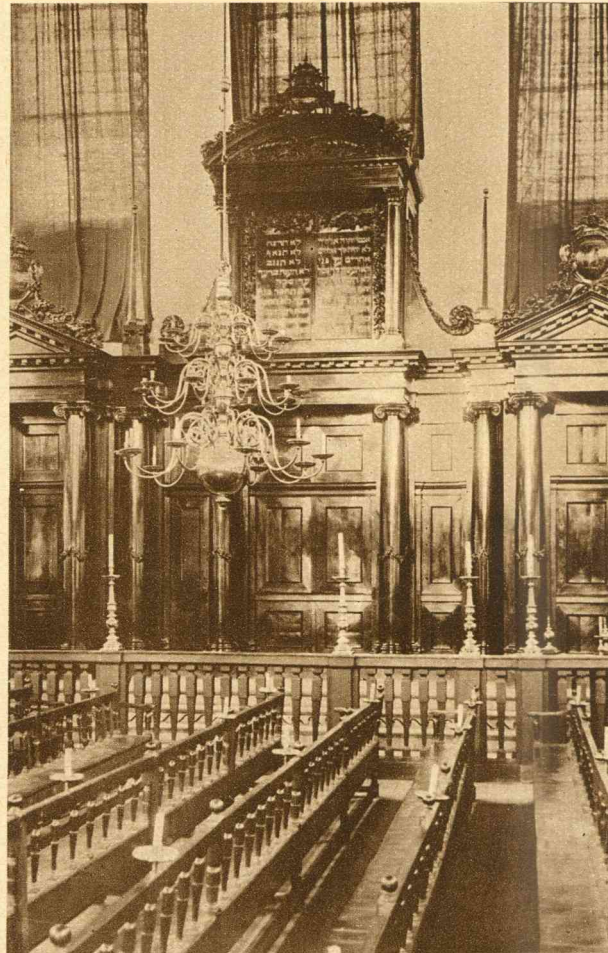
Yshack Aboab, de eerste opperrabbijn van de Portugeesch-Israëlietische Synagoge.

uitbreidende kolonie, kreeg na eenige jaren van de stedelijke overheid verlof een bedehuis in te richten. Daaraan was evenwel de voorwaarde verbonden, „dat zij bij hunne godsdienstige samenkomsten steeds voor het welzijn der stad en haar bestuur zouden bidden.” Tot op den huidigen dag handhaaft men deze traditie in de Synagoge en voordat uit de Wetsrol wordt gelezen draagt de voorlezer een gedeeltelijk in het Hebreeuwsch en gedeeltelijk in het Spaansch uitgesproken formulier voor, waarin wordt gebeden voor het welzijn van de leden van het Vorstelijk huis, de leden der Regeering en de stedelijke Overheid.

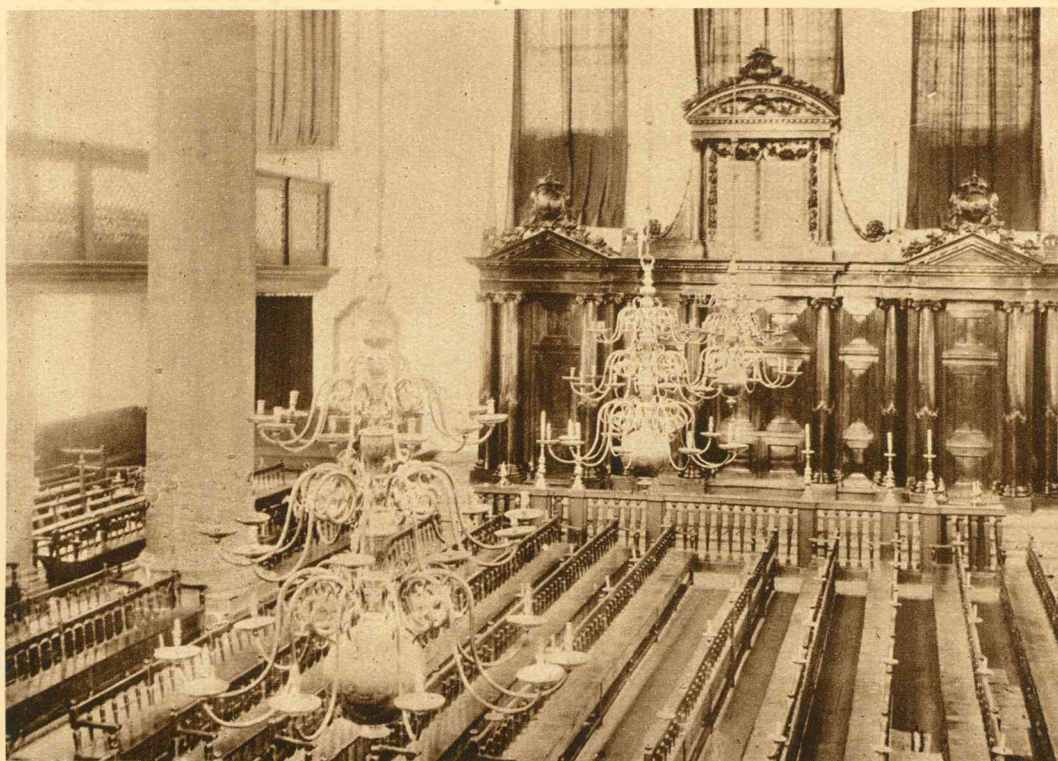
Een woonhuis, staande op de Houtgracht (het tegenwoordige Waterlooplein) werd aangekocht en als bedehuis ingericht, onder den naam Beth Jangakob (Huis Jacobs). Dit was dus niet zoozeer een Synagoge, maar meer een particulier huis, waarin de Overheid den Joden uit die dagen toestond „samen te komen en in gemeenschap te bidden.”

Toen dit bedehuis, door het steeds weer aankomen van nieuwe groepen Joden uit Spanje en Portugal, geen voldoende ruimte meer bood, ontstond een tweede Portugeesche Gemeenschap die het bedehuis „Neweh Sjalom” (Woning des Vredes) op een ander deel van de Houtgracht stichtte.

¹⁾ Wij ontleenen een aantal gegevens daartoe aan het in 1875 bij Gebr. Belinfante te 's-Gravenhage uitgegeven geschiedkundig werk van D. H. de Castro Mzn.

Intérieur der Synagoge. — Op den achtergrond de Heilige Arke, waarin de Wetsrollen bewaard worden.

Intérieur der Synagoge.

de Wetsrollen worden bewaard) en de Tebah (een van een bidtafel voorziene verhevenheid) van welke de voorlezer de Godsdiensttoefening leidt. Beide zijn vervaardigd van Jacaranda-hout, een zeer kostbare Braziliaansche houtsoort. De Hechal, die rijk versierd is met pyramiden, kolommen en snijwerk, is van binnen geheel met goudleer bekleed. Op het mooie hek voor de Hechal zijn acht groote en vier kleine koperen kandelars geplaatst. Diezelfde groote kandelars vindt men op de met koper ingelegde kolommen aan de vier hoeken van de Tebah.

Volgens de geschiedschrijvers, bedroegen de totale grond- en bouwkosten van de Synagoge f 186.060,28.

Geheel in overeenstemming met het historische karakter der Synagoge, zijn de kostbaarheden die zij bezit in den vorm van tal van antieke voorwerpen, welke bij den Eere-dienst worden gebruikt.

Een bezoek aan deze fraaie en uit een historisch oogpunt tevens zoo merkwaardige Synagoge zij ieder, die de Hoofdstad bezoekt, ten zeerste aanbevolen.

VERMOEDENS VAN MISDAAD

door JERMYN MARCH

Geautoriseerde vertaling uit het Engelsch

Sir Denys lachte; niet omdat hij werkelijk vond, dat Mrs. Heathcote geestig was, maar hij was buitengewoon goedig, en hij had een idee, dat zij moeite deed om amusant te zijn.

Hij dacht bij zichzelf, dat hij wel een visite zou moeten maken bij die vervelende „vrouwen”, als Blanche het zeide. In zaken van de gewone samenleving onderwierp hij zich altijd aan haar leiding, misschien ook omdat zij op dat gebied zoo weinig van hem vergde.

Onder haar uitstekend beheer liep het leven voor hem op rolletjes in Merrowby. Men ging uit jagen te paard en te voet in den winter, men speelde golf, tennis en cricket 's zomers; men ging af en toe eens voor een week naar Londen — voornamelijk terwille van de groote cricket- en polo-matches en verder leidde men een prettig, vroolijk bestaan in goede verstandhouding met zijn bureu.

„Ik begrijp niet, dat Blanche Berrick zich niet doodelijk verveelt in dit bestaan, dat ze leidt het heele jaar rond,” merkte Viola op tegen haar gastheer, toen zij na de thee naar huis reden door de holle, beschaduwde weggetjes.

„Jij zoudt het niet uithouden,” zeide hij, terwijl hij haar nauwkeurig opnam. „Heb je ooit gedacht, je verbannen te denken van Bond Street en het Park en premières en de heele verdere rest?”

Ze trok een gezicht, en plotseling in een opwelling legde ze haar hand op zijn knie en glimlachte hem allervriendelijkst toe.

„Ik had bijna meer moeten doen dan het me indenken, ik zou er voor gestaan hebben, als jij er niet geweest was,” zeide zij zacht.

Hij nam zijn groote gehandschoende hand van het stuurrad, om de hare even op nonchalant-vriendelijke wijze te drukken.

„Indien men niet zoo nu en dan zijn vrienden helpen mag uit puur genoegen,” zeide hij, „wat heeft men dan aan zijn geld?”

Het was een vreemd altruïstisch klinkende beweegreden voor Simon Danvers; en toch, naar 't oog had het een nog vreemder schijn van waarheid.

Steeds had, sinds dien ellendigen dag, nu twee jaar geleden, toen haar echtgenoot en een andere man hun dood gevonden hadden onder buitengewoon compromitterende en griezige omstandigheden, terwijl zij een week-end doorbrachten in zijn eigen huis bij de rivier, de weduwe van Arthur Heathcote meer dan gewone vriendelijkheid van hem ondervonden.

Hij had het beheer over haar financiën geheel op zich genomen, terwijl hij haar inkomen op deze wijze aanmerkelijk verhoogd had. Hij had de schulden van haar overleden echtgenoot met groote royaliteit, die geen protest toeliet, afgedaan; en sindsdien had hij meer dan eens haar eigen schuldeischers tevreden gesteld, want ze was hopeloos verkwistend.

En dat alles had hij gedaan zonder vooruitzicht of hoop op quid pro quo, dan hoogstens alleen, dat zij voor zijn logé's als gastvrouw zou willen fungeren, en dit deed ze dan ook met veel genoegen. Hij had haar nooit het hof gemaakt, en alhoewel haar ijdelheid als knappe vrouw daardoor gekwetst werd, liet zij dit nooit merken; zij was slim genoeg om te begrijpen dat zijn aandoenlijke houding tegenover haar, haar positie veiliger en waardiger maakte, dan die anders zou zijn geweest.

Hij was geen trouwlustig man. Zij geloofde het, als hij het zeide. Dat hij eens, en ook maar eens, een vrouw ontmoet had, die hem zou hebben kunnen doen tuimelen, indien de omstandigheden anders geweest waren, was een feit, dat hij haar nooit verteld had, in spijt van de cynische oprechtheid, die zoo vaak hun gesprekken kenmerkte.

Haar volgende opmerking was doortrokken van die eerlijkheid.

„De Berricks schijnen er goed in te zitten,” zeide ze plotseling. „Hebben ze in den oorlog net zulke slagen gehad als de meeste menschen?”

Danvers dacht van niet. Er was lang een malaise geweest, maar nu gaven de fondsen wel wat meer. Denys zou wel in staat zijn, om met zijn vrouw het seizoen mee te maken in de stad, als het dat was waar

zij op doelde. Hij keek haar van terzijde aan, een glimlachje om zijn harden, luimigen mond. „Hoewel ik niet geloof, dat zijn inkomen groot genoeg zou zijn voor een huis in Park Lane, een seizoen in Monte Carlo, en een yacht,” voegde hij er aan toe.

Er was een oogenblik van stilte. Toen:

„Het is een aardige kerel,” merkte Mrs. Heathcote nadenkend op.

„De bekoring van het onbereikbare?” De toon van haar vriend was een beetje spottend, waardoor zij bloosde. O, het was duidelijk genoeg voor iedereen, bekende zij zich afgunstig, dat Denys Berrick geen vrouwenjager was. De vrouw zou zelf de eerste stappen te nemen hebben voor de jacht.

„Ik zou gedacht hebben, dat jij de laatste zou zijn geweest om toe te geven, dat het onbereikbare bestond,” gaf zij scherp terug met een lachje.

Hij antwoordde niet, terwijl hij den auto zijn eigen hek binnendraaide.

Daarna:

„Om hoeveel wed je, dat we dien vervloekten schilder van je in stukjes vinden?” vroeg hij met opzettelijke ongepastheid.

Ze gluurde door de boomen, waar een tennis-single in vollen gang was — wit flanel wapperde over het zonnige court.

„Geen kans,” zeide zij. „Ik kan hem van hier af op

De Palmenlaan in den Botanischen Tuin te Lissabon

Linnaeus, de groote Zweed, noemde de Palmen *Principes plantarum*, de vorsten van het Plantenrijk en gelijk had de man. De botanische tuin te Lissabon bezit er lanen van met eerbiedwekkende exemplaren. Dit is wel het mooiste wat de Lissabonsche kruidtuin aan zijn bezoekers biedt. Wij hebben nog maar enkele maanden geleden ervan genoten. Nooit te voren hadden we zooveel veteranen onder de Palmen bij elkaar gezien. J.K.B.

zijn eigenaardige manier zien serveren. Vertel me eens, Simon, ik ben het eigenlijk eens met de Berricks — wat ter wereld weerhoudt je om dat ellendige paard dood te schieten of hem ergens anders op stal te zetten? Zijn aanwezigheid in die weide bederft juist den kortsten weg naar het strand.”

„Wat doet dat er toe?” vroeg hij ongeduldig. „Wie wenscht er naar die plek op 't strand te gaan? De stroom daar maakt het baden gevaarlijk en de vloed komt zoo snel op, dat de menschen er dikwijls in een van die rotsholen zijn opgesloten geweest. Daarbij, het is de beste plaats om hem te onderhouden.”

„Hij zal nog eens losbreken,” zeide Mrs. Heathcote. „Het groote moorddadige zwarte beest! Of hij vergeet nog eens een keer, dat Sanderson zijn oude stalknecht geweest is, en dan trapt hij die heele onplezierige kolonie, die jij er daar op na houdt, in elkaar, van dien halfwijzen broer, tot de kippen en de eenden...”

„Wie heeft je iets verteld van een halfwijzen broer?” vroeg Danvers scherp.

„Blanche Berrick. Iedereen in 't dorp zegt, dat het al erg genoeg is voor die arme vrouw Sanderson, om samen te wonen met dien gemelijken wreedaard van een man, zonder een gekken zwager ook nog op haar dak.”

„Blanche Berrick is net zoo'n helsche bemoeial als al die andere verd... die oude kletswijven!” zeide Danvers met een bedwongen wreedaardheid in zijn toon, en een ruwheid van uitdrukking die zijn gezellin deed schrikken. „Als ik Sanderson toesta, dien armen kerel in die hut te onderhouden, wie heeft er dan wat mee te maken, dan ik alleen?”

„Gooie genade, Simon,” ze staarde hem aan, een beetje op haar teenen getrapt en zeer verbaasd. „Ik ben je zaken niet wezen bepraten in het dorp.”

„Zwijg dus.” Hij was ternauwernood bedaard; ze had hem nog nooit zoo geërgerd gezien over zoo'n kleine oorzaak. „En ik wil niet, dat er menschen rondloopen bij de ijzermijn. Blijf er weg. Versta je? Sanderson is nogal lichtgeraakt, waar het zijn broer betreft, en als hij zou denken, dat je daar uit pure nieuwsgierigheid heen kwam, zou hij waarschijnlijk onbeleefd tegen je zijn, en dat zou erg vervelend zijn, want ik wil hem niet ontslaan. Heb je het goed begrepen?”

Zijn toon was kortaf, gebiedend.

„Natuurlijk,” zeide zij haastig.

Ze begreep er niets van. Het was niets voor Simon Danvers om er iets om te geven, of hij iemand een dienst opzeide, ja of neen. En dan zoo boos te zijn om zoo'n kleinigheid, zoo aan te houden... Er was iets heel vreemds aan de kwestie.

Een plotselinge vrees van geheimzinnige nieuwsgierigheid kwam bij haar op; en ze werd in geen deele gekalmeerd door de gedachte, dat zij dien dag voor het eerst, in den omgang met haar gastheer, den greep van zijn ijzeren hand onder den fluweelen handschoen gevoeld had en zelfs niet al te zacht ook.

Het was een onaangename, vernederende ervaring voor de knappe, verwende vrouw.

HOOFDSTUK II.

De twee Berricks wandelden naar huis van de golf-links, en door het dorp loopende onderzocht Sir Denys herstellingen aan een van zijn huisjes, en zijn zuster liep zonder hem naar huis door.

Het was bijna zeven uur, toen hij weer opnieuw op stap ging. De dominee had hem aangesproken en was in een discussie over parochiezaken vervallen, en een van zijn huurders had hem ontvangen met de gebruikelijke verhalen van moeite en zorg, iets waaraan zelfs de meest nauwgezette huisheer zich moeilijk onttrekken kan. Er waren twee dingen in het leven, waarmee Sir Denys ernst maakte — sport, en zijn verantwoordelijkheid als grondbezitter. Alleen het eerste van deze belangen werd gedeeld door zijn ruigharigen terrier, die zijn kaken van elkaar gegaapt had den heelen middag in de achterkamer van het clubgebouw, en die rustigjes zijn meester op de hielen gevolgd was door het dorp, de vleierijen van vele straathonden en de uitdagingen van een ontelbaar aantal katten weerstaande. Eenmaal op den straatweg, tusschen het park aan den eenen kant en het bosch aan den anderen, vond „Worry” de betoovering van het kreupelhout onweersaanbaar. Er was altijd een overvloed van heerlijke mogelijkheden; en hoe zou dan ook een kleine vurige hond, met een brein bezeten door konijnen en ratten er bij stilstaan, om zich te herinneren, dat die mogelijkheden ook minder aangename dingen konden bevatten — griezige, verborgen zaken, met scherpe tanden van staal — door een wachter neergezet, die den dood gezworen had aan het stroopend ongedierte?

Sir Denys had zijn kleinen makker even vergeten. Een glimp van het dak van het Dower House achter het bosch had hem weer herinnerd aan die vervelende visite, die hij binnenkort zou moeten maken. Zijn nieuwe huurders waren een paar dagen geleden aangekomen.

„Geef ze tijd om op orde te komen,” zeide hij tot zichzelf, dolgraag uitstel aan deze executie wenschend te geven; plotseling weerklonk een angstkreet, die de gang van zijn gedachten brak en de stilte van den zomeravond verscheurde.

Hij keek haastig om zich heen, maar zag Worry nergens, hij riep en floot, om echter een meer aanhoudenden angstkreet te hooren, waarop hij snel de greppel oversprong en over den hoogen berm in het bosch kroop.

Hij baande zich een weg door het kreupelhout in de richting van de kreten; en toen hij naderkwam, hoorde hij een vrouwstem angstig roepen.

„O arme kleine hondje! Arme jongen!”

Het was een onbekende stem, en het meisje, dat zich gehaast had om dichtbij te komen van den tegenovergestelden kant, was een vreemde voor Sir Denys. Hij kwam op een kleine open plek, waar hij zag, dat de terrier met een poot beklemd zat in een verborgen val, terwijl het meisje over hem heen gebogen stond, en hij riep haar een haastige waarschuwing toe.

„Terug! Raak hem niet aan!” riep hij uit, en zij trad terug, verschrikt door het beslissende bevel, en stond erbij te kijken, hoe hij handig en vlug het kleine beest uit de val losmaakte, terwijl hij hem met veel lieve woordjes toesprak. Geen vrouw had ooit nog dien diepen toon van aanhankelijkheid in Denys Berrick's stem kunnen brengen, die zijn honden en paarden zoo goed kenden.

(Wordt vervolgd).

Van Heinde en Verre

Het kasteel de Cannenburg.

Het Kasteel „De Cannenburg” te Vaassen bij Apeldoorn.

„De Cannenburg”, het fraaie, vermaarde kasteel dat te Vaassen bij Apeldoorn in een waarlijk schilderachtige omgeving is gelegen, wordt niet vroeg vermeld. Voor het eerst komt men zijn naam tegen in 1372, toen de Heeckerens onder aanvoering van Jan van Châtillon, Graaf van Blois, het slot verrasten en plunderden, na er acht dagen lang tegenstand ondervonden te hebben. Het slot behoorde toen aan Peter van Steenberghe, die een aanzienlijke rol heeft gespeeld in de Geldersche beroeringen tijdens den strijd tusschen de beide broeders Reinold en Eduard, en die het kasteel heeft gebouwd op grond, dat hij van genoemden Eduard in 1356 gekregen had. Waaron hij den burcht „de Cannenburg” noemde, is niet meer na te gaan.

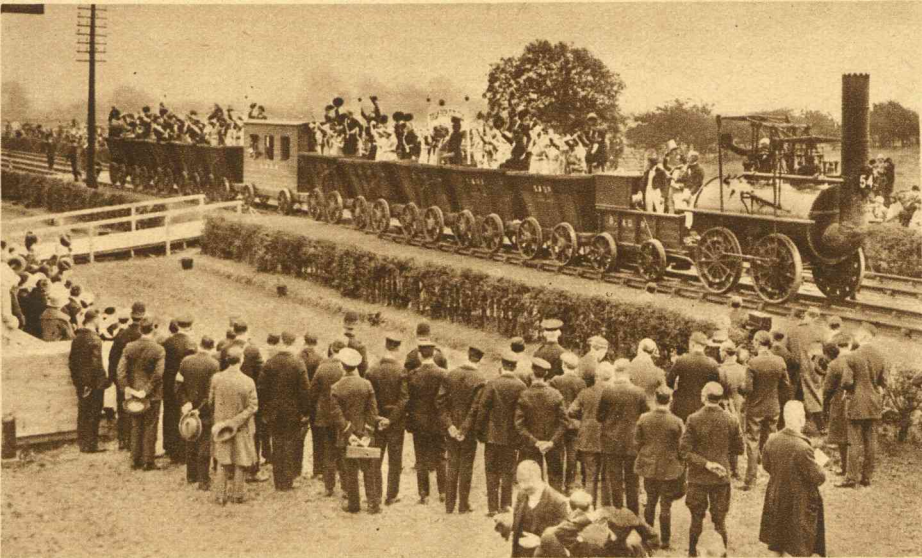
Toen Peter van Steenberghe in 1384 stierf, ging de Cannenburg over aan zijn dochter Aleijt van Steenberghe;

sindsdien hebben bekende edelen er gehuist, terwijl er ook in later tijd vooraanstaande adellijke families op gewoond hebben. Niet altijd is de van oorspong waardige toestand ongerept gebleven; het kasteel heeft in den loop der jaren, zoowel van aanvallen of belegeringen als van verwaarloozing en onoordeelkundige herstellingen te lijden gehad. Totdat de laatste eigenaar, Dirk Rijnhard Bernard Baron van Lynden, het in 1905 verkocht aan Dr. R. Cleve, een kunstminnend Duitscher, die ons land vaak als schilder had bereisd en dankbaar was, er een vast pied à terre te kunnen bemachtigen. Dank zij Dr. Cleve, die vaak op het kasteel vertoefde, is „de Cannenburg” geleidelijk weer in een waardiger toestand teruggebracht, zoodat het als historisch monument nu weer zijn volle waarde heeft, en dat ook houden zal. Want er is daar alie reden toe,

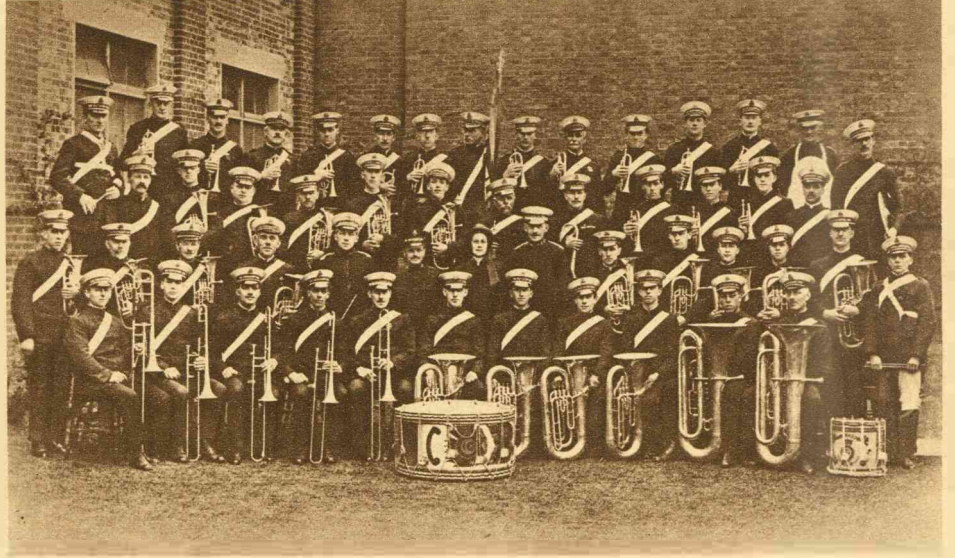
Intérieur van kasteel de Cannenburg.

sinds er onder de voortreffelijke directie van Mejuffrouw H.M. Ankersmit een pension en theeschenkerij in is gevestigd, welke heel wat bezoekers trekt, die er benalve van het vele voortreffelijke dat men er opdischt aan spijs en drank, ook genieten komen van de fraaie omgeving. Dat wij onze lezers een bezoek aan „De Cannenburg”, hetzij voor enkele dagen of weken, of, als het niet anders kan, slechts voor enkele uren, van harte aanbevelen, houden wij voor overbodig te zeggen. Immers alles werkt mee om er het verblijf aangenaam te doen zijn: een goede keuken, een welwillende bediening, een uit historisch oogpunt zeer belangrijke behuizinge en last but not least een schilderachtige omgeving... Wat kan men meer verlangen?

De oude tijd herleeft

Dit jaar — in September — is het 100 jaar geleden, dat in Engeland de eerste spoortrein reed. Ter herdenking van dit feit heeft men tusschen Stockton en Darlington opnieuw dezen eersten trein laten rijden met passagiers in de kledij van een eeuw geleden.

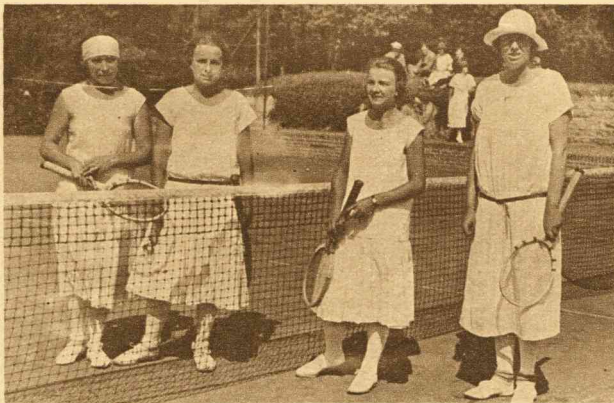
Een Leger des Heils-musiekcorps naar ons land

Van 1 tot en met 9 Augustus zal het Engelsche musiekcorps uit Southsea in ons land vertoeven en in Haarlem, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Amersfoort, Utrecht, Leiden, Den Haag, Delft, Dordrecht en Rotterdam uitvoeringen geven.

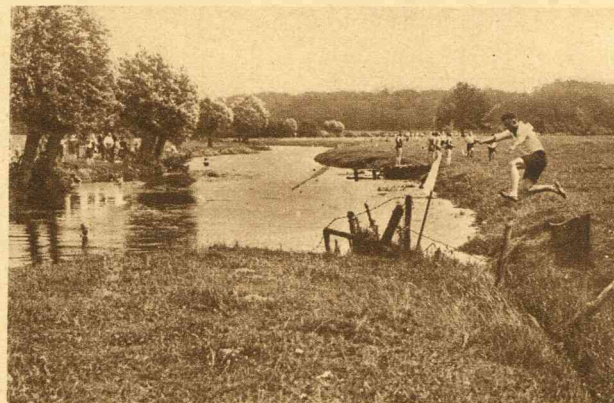
Dr. Jac. P. Thyse,

te Heemstede, de bekende bevorderaar van de studie der levende natuur, vierde 25 juli l. onder vele blijken van belangstelling zijn 60sten verjaardag.

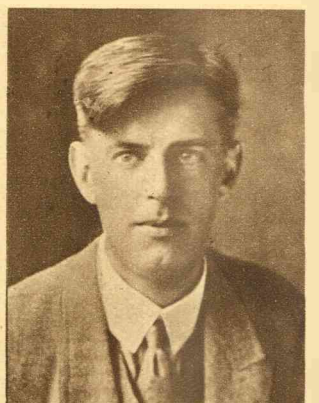
De Tenniswedstrijden om het kampioenschap van Nederland

24, 25 en 26 Juli te Hilversum gespeeld. — De deelnemers aan het damesdubbelspel. V.l.n.r.: Mevr. Stroink, Mej. Bouman, Mej. Brauns, Mej. J. Josselin de Jong.

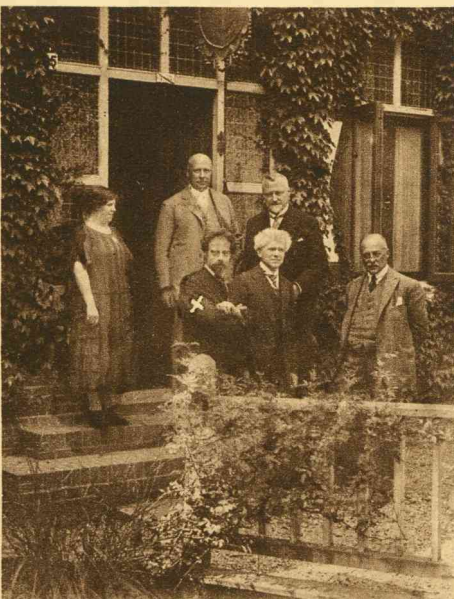
De vijfkamp voor Onderofficieren

de vorige week te Amersfoort gehouden. — Een kijkje gedurende den veldloop. Een der deelnemers op punt een riviertje te nemen.

Ir. Dr. A. Korevaar

privaat-docent in de chemische technologie aan de Rijks-Universiteit Leiden, is benoemd tot bibliothecaris aan de Technische Hoogeschool te Delft

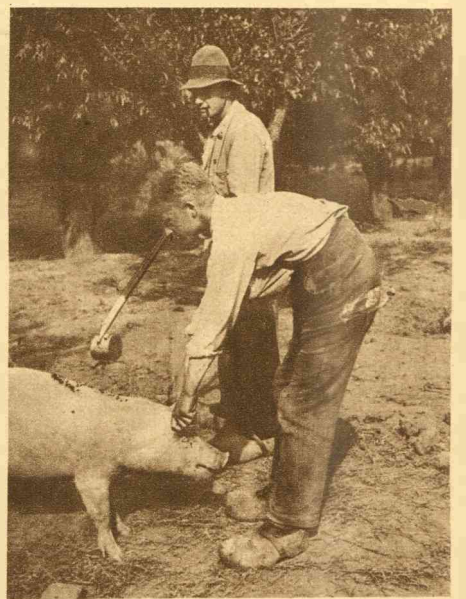
Een 25-jarig kunstenaarsjubileum

Den 24sten Juli was het 25 jaar geleden dat de heer George Henri Lantman, een zeer bekend en kunstzinnig metaaldrijver, zijn loopbaan begon. De kunstenaar (X) en zijn echtgenoot poseeren met de leden van het huldigingscomité voor onzen fotograaf.

De Liedertafel „Oefening en Vermaak” te Waalwijk

vierde den 26sten Juli haar 65-jarig bestaan in Musis Sacrum aldaar. — De leden van deze bekende zangvereniging poseeren voor onzen fotocorrespondent.

Tegen de insecten!

De heer Voorneveld uit Haarlem heeft een middel bedacht om allerlei insecten als vliegen, mieren, torren enz. radicaal te verdelgen. Voor mensch en dier is het onschadelijk. — Hierboven ziet men hoe een varken van zijn kweelgeesten, de vliegen, wordt bevrijd.

ONZE DAMES-RUBRIEK

ONDER REDACTIE VAN AMY VORSTMAN-TEN HAVE

Treinhygiëne

Wie verre reizen doet, kan veel verhalen.

Dat is ook een van die „alte Geschichten", die „immer neu" blijven.

Alleen een weinig minder romantisch en poëtisch.

Want wat ik u vertellen wil, is zoowel in den figuurlijken als in den waren zin des woords laag bij den grond.

Wanneer men in het buitenland reist, wordt men getroffen door het verschil, dat in de treinen in menig opzicht aanwezig is bij een vergelijking met den toestand in ons land. Zoo zijn de privaten in de Engelsche treinen in opvallend goeden en hygiënischen toestand, terwijl men bij ons het woord desolaat slechts met de uiterste moeite van de lippen terugdringt. In heel veel gevallen zelfs komt een uitdrukking boven, die sterk herinnert aan een gezellig dier, dat onze hofsteden door zijn welgedaan uiterlijk opfleurt, onder omstandigheden door zijn wel-luidend geknor een niet bepaald onaangename gewaarwording teweegbrengt en bepaald verrukt door de welverzorgde wijze, waarop het den disch dikwijls weet te sieren. Doch dat, jammer genoeg, er in levende lijve hebbelijkheden op na houdt, die ons terecht van een zwijnenboel doen spreken.

Waarom hebben wij, geduldige en gewillige — om niet te spreken van goedmoedige — Nederlandsche belastingbetalers dit verdiend? Waarom stelt de treindirectie velen bloot aan een niet gewenschte verontreiniging? Waarom neemt men geen maatregelen om te voorkomen, dat onder omstandigheden door deze noodzakelijke, tijdelijke verblijfplaatsen besmetting wordt teweeggebracht? Betalen wij niet voldoende voor onze reisgenooten? Zijn wij niet lijdelijk genoeg? Of niet tegemoetkomend genoeg aan de vermeende belangen der Spoorwegmaatschappij, die ons dikwijls op de ergerlijkste wijze dupeert, die „internationale" treinen nog wat meer vertraging geeft, wanneer ze alreeds ietwat te laat zijn? En die familieleden in ongerustheid brengt, omdat immers „de trein van x uur zooveel" op tijd is binnengekomen? Wij vragen slechts.

Und ein Narr wartet auf Antwort!

Bacteriologisch Melkonderzoek.

Juist in de latere jaren is gebleken, hoe de wijze van melkwinning en behandeling den aard van de in de melk optredende flora beheerscht en hoe men aan dezen „aard" de goed en slecht gewonnen en behandelde melk kan herkennen. Wel zijn van de daartoe strekkende methoden nog maar weinige in een vorm gegoten, die haar voor toepassing in het grootbedrijf der keuringsdiensten geschikt maakt, doch daardoor worden de moeilijkheden nog slechts vergroot. Het is hier niet de plaats om nogmaals uit te wijden over de rol, die het bepalen van het aantal en de soort der in melk aanwezige microörganismen speelt bij de beoordeeling van dit artikel als consumptiemelk of grondstof voor de zuivelindustrie. Zij die op de hoogte zijn van de op dit gebied aan de orde zijnde problemen weten te goed, dat een groot deel van de zuivelindustrie — een der machtigste peilers waarop onze welvaart berust — met klem aandringt op methoden ter verbetering van het kwalitatief en kwantitatief bacteriologisch melkonderzoek. Allerwege spant men zich in om hier de wetenschap gelijken tred te doen houden met de door de praktijk gestelde eischen. Juist deze inspanning heeft mij de overtuiging geschonken, dat wie deze zeer moeilijke problemen tot oplossing brengt een groote weldaad aan de geheele bevolking zal bewijzen. Niet alleen, dat een zeer belangrijke industrie dan in staat gesteld zal worden om in den wedloop op de wereldmarkt naar het leveren van het beste product met eere uit te komen, maar tevens zal het mogelijk zijn het toezicht op de consumptiemelk-levering belangrijk uit te breiden. Het streven der producenten naar betere melkwinning zal eerst dan gesteund kunnen worden door een afdoende controle en daarmee afdoende bescherming van hen, die werkelijk een goed product leveren tegen de onverlaten, die voor zeer vieze mengsels den prijs van prima kwaliteit durven vragen.

Ik wist niet...

dat onze gloeikousjes, die thans alweer door de elektrische gloeilampjes verdrongen zijn, pas in 1885 door den Weenschen scheikundige Auer von Welsbach uitgevonden werden en eerst jaren later ten onzent algemeen in gebruik genomen werden.

Wie herinnert zich niet den zoogenaamden open „vleermuis-brander", die in glas of ballon een flakkerend schijnsel gaf en voordien de verlichting was? Het gasgloeilicht geeft bij een zelfde gasverbruik een vijfmaal grootere lichtsterkte.

Behalve gasgloeilicht heeft men ook benzine- petroleum- en spiritus-gloeilicht, waarbij de damp van deze vloeistoffen den dienst doet van het gewone lichtgas.

Avondjapon van matblauwe crepe georgette met zilveren kraaltjes bewerkt.

Drie Strophen: München

I.

Heimwee naar München, heimwee diep,
Heimwee naar zomer vèr, daarginds.
Ik zocht 't zuid-oosten, dat reeds sliep
Aan de' avond-hemel toen 'k het wakker riep
Met 't verre fluisteren des winds.

II.

Waar verlangen bevredigd leeft,
Waar het wakker is en toch gerust,
Waar de ziel zich aan 't leven geeft,
Waar 't lichaam van vreugde beeft,
Word ik mij München bewust.

III.

Ook dezen nacht ruischen de fonteynen,
En schuimt het water van den Isar wit;
'k Gedenk Uw vreugden bij het zil'ren schijnen
Van de gerezen maan; hoor de eeuwig-reine
Stem, die in München voor Allen bidt.

Jan J. Zeldenthuis.

Allerliefst kinderjurkje van rose tule over rose satijn, afgewerkt met bleekblauwe zijden steekjes en zijden roosjes.

Recepten.

Mokkataart.

Benoodigdheden: 80 gram of 10 lepels bloem, 100 gram of 8½ lepel suiker, 4 eieren, iets zout. Dit heeft men noodig voor de taart. Voor de mokka gebruikt men: 125 gram of 6 lepels boter, 50 gram poedersuiker, ½ dL. koffie-extract, en zoo noodig 1 blad gelatine.

Bereiding: De eierdooiers worden met de suiker tot een massa geroerd tot deze licht en schuimig is geworden. Nu worden de eiwitten heel stijf geklopt en de bloem wordt gezeefd. De dooiers worden dan afwisselend met wat bloem en met een gedeelte van het eiwit vermengd, tot alles verwerkt is. Dan wordt de massa vlug overgedaan in een beboterd en met bloem bestrooiden springvorm en de taart ongeveer ¾ uur lang in een matig warmen oven heel lichtbruin en gaar gebakken. Nadat de taart bekoeld is, wordt ze in 2 plakken gesneden, waartusschen men een gedeelte van het crème smeert, dat als volgt wordt bereid:

De boter wordt tot room geroerd en met de poedersuiker en het koffie-extract vermengd. Indien de boter 's zomers te zacht is, wordt in het koffie-extract een blad gelatine opgelost.

Ook over den bovenkant wordt een klein laagje crème gesmeerd, waarna de rest met een boterspuut of een perkamenten zakje er in figuren opgespoten wordt.

Macarons.

Benoodigd: 4 eiwitten, 250 gram zoete amandelen, 25 bittere amandelen, 200 gram poedersuiker, geraspte citroenschil, en ouwels om de koekjes op te bakken.

Bereiding: De amandelen worden eerst in kokend water opgekookt, daarna met koud water overgoten en gepeld. Men laat ze drogen op een grauw papier op een hoek van de kachel. Als de amandelen goed droog zijn, worden ze gemalen en met de geraspte citroenschil vermengd. De eiwitten worden stijf geklopt, de poedersuiker er door geroerd en daarna de amandelen.

De ouwels, die men bij een kruidenier of banketbakker koopt, worden op een bakplaat gelegd. Men legt nu met een kleinen lepel koekjes van het mengsel op den ouwel ter grootte van een gulden. Men stapelt het mengsel tamelijk hoog op. Daarna worden de macarons 20 minuten lang in een weinig warmen oven gebakken.

Opperolde koek.

Benoodigd: 80 gram suiker, 5 eieren, 40 gram bloem, gelei. De eierdooiers worden 20 min. met de suiker geroerd. Dan voegt men dezelfde bloem toe en het laatst het stijf geklopte eiwit. Op een bakblik, waarop men een beboterd papier gelegd heeft, wordt de massa uitgestreken. Gedurende 10 à 15 minuten laat men nu het deeg in den oven lichtbruin en gaar worden. Vervolgens bestrijkt men den koek vlug met gelei, trekt hem van het papier af en rolt hem op. Wanneer het gebak afgekoeld is, bedekt men het met glazuur en garneert met geconfijte kersjes.

Nuttige Wenken.

Het wijder maken van Glacé-handschoenen.

Men wikkelt glacé-handschoenen, die te nauw zijn in een vochtigen, echter niet natten doek. Na eenigen tijd trekt men ze aan en laat ze aan de hand drogen.

Het strooien van talk in te nauwe handschoenen vergemakkelijkt het aantrekken zeer.

Lijm, die in water niet oplost.

I. Lijm, die in water niet oplost, ontstaat, wanneer men 6 deelen sandrak, 180 deelen spiritus en 6 deelen terpentijnolie verwarmt, goed mengt, en daarbij zooveel lijm en vischlijm voegt, dat het geheel vloeibaar blijft. Voor het gebruik moet men deze lijm verwarmen.

II. Men kookt 8 deelen meubelmakerslijm in 32 deelen water, voegt er dan nog 90 deelen lijnolie aan toe en kookt alles dan nog eenige minuten, terwijl men het omroert.

III. Lijm, die in water niet oplost verkrijgt men ook door lang koken van 500 gram lijm in ½ L. afgeroomde melk.

Oud Hollandsche Wijsheid.

Als my een vriend om leenen bid,
Soo weet ick dan voorseker dit:
Leen ick hem niet, soo heb ick toren,
En leen ick hem, soo is 't verloren.

't Is beter van swijgen
Berou te krijgen,
Dan, door veel spreken,
Een vyer t'ontsteken.

Is er mangel aen uw hant,
Haught den arrem in een bant.
Maer soo aen uw been yet let,
Legh dan neder in het bed.

UIT'GEDRANG

DOOR THÉRÈSE HOVEN
EERSTE BOEK — JEUGD

7)

„Natuurlijk, Parijs is geen stad voor jonge meisjes en ik geloof niet, dat jij juist de geschikte leidsman voor Magda zoudt zijn.”

Cornelis verbleekt en zegt, met nauw ingehouden woede: „U zult toch niet veronderstellen, dat ik mij niet met de meest kiesche ridderlijkheid van mijn opdracht zou kwijten? Een jong meisje zou volkomen veilig zijn onder mijn hoede, en dat Magda! Daar moogt u niet aan twijfelen...”

Meneer Bolk kijkt op van zijn lectuur, verschrikt door de heftigheid van Cor's toon, en vraagt wat er de aanleiding toe is.

Zijn vrouw antwoordt, met vriendelijk neerbuigende stem: „Och! Cornelis meent, dat ik ongelijk heb door hem geen geschikt reisgezelschap voor Magda te vinden...”

„In hoeverre niet?” klinkt het verbaasd. „Hij zal toch zeker wel goed voor haar zorgen. Ik geloof niet, dat wij kunnen klagen over gebrek aan belangstelling zijnerzijds voor ons dochttertje.”

„Dat beweer ik ook niet. Cornelis is altijd goed voor zijn stiefzusje geweest...”

Er ligt iets beleedigends in den nadruk, welken Célestine op 't stiefzusje legt, alsof ze precies wil afbakenen, hoedanig de verhouding is.

„Zoudt u het zoo erg vinden, vader, als ik Freule Fontanges de Nérée van de kostschool ging halen en haar veilig in de armen van haar moeder bracht?” zegt Cor spottend.

Zijn vader fronst de wenkbrauwen. Hij is, vóór alles, een vreedzaam man en Cor is dikwijls zoo lastig en lichtgeraakt. Arnoud klaagt er ook vaak en met reden over.

„Ik zie er geen bezwaar in,” zegt meneer Bolk, op sussend-gemoedelijken toon, „maar dat weet haar moeder beter dan ik.”

Mevrouw weidt uit over het plan om eenige dagen in Parijs te vertoeven en vindt zichzelf daar beter voor geschikt dan een jongmensch.

Juist wordt het jongmensch weggeroepen en, terwijl meneer Bolk zijn post bij elkander zoekt en zich gereed maakt om naar de fabriek te gaan, zegt hij, als terloops:

„Ik laat je natuurlijk vrij, lieve, maar ik zou je toch niet aanraden om in dit seizoen op reis te gaan. Je moet, na dien laatsten aanval van influenza, dubbel oppassen en nergens vat men zoo'n kou als op de stations. Ook vind ik dat boodschappen doen in Parijs, en dat met een jong meisje, dat alles zien wil en heen en weer holt, wel heel vermoeiend.”

„Men moet iets over hebben voor een groote dochter.”

„Nu ja, maar als er nu een groote broer is?”

„Een stiefbroer,” verbetert Célestine.

Haar man schudt 't hoofd en vraagt betekenissen: „Zou je het zoo erg vinden, als Cor ernstig werk maakte van Magda?”

„Ja, natuurlijk,” klinkt het bijna angstig. „Ze is nog veel te jong en Cor's reputatie is nu niet zoo...”

„Daarover behoef je je niet ongerust te maken. Cor is, *au fond*, een beste kerel...”

„Arnoud denkt er anders over.”

„Nu ja, maar die twee verschillen ook zoo veel. En, geloof me, beste kind, niets is beter voor een jongmensch als Cor, dan een eerlijke hofmakerij aan een lief, rein meisje, zooals Magda. Dat houdt ze het best in het rechte spoor... en wij moeten nu niet overdrijven. Niemand heeft ooit iets beslist verkeerd van hem gehoord. Hij is mogelijk wat lichtzinnig, tenminste, dat beweert Arnoud, ik zelf heb er geen bewijzen van. En ik ben er heilig van overtuigd, dat, als hij het vooruitzicht had Magda eens zijn vrouwtje te mogen noemen, hij even solide zou worden als Arnoud nu is. Hij was ook geen heilige vóór zijn huwelijk en die bedekte *flirtation* met die Fransche gouvernante van je...”

„Met *Mademoiselle de Valencours*, och! maar Pieter!”

Er lag zulk een protest in dien uitroep, dat meneer Bolk er niet verder op doorgaat en zich haastig verontschuldigt. Het is reeds laat en hij is altijd een man van de klok geweest en hoopt het ook te blijven.

Célestine is dus alleen en kan rustig over alles nadenken. Trouwens, aan rust ontbreekt het haar niet, soms is het haar al te rustig. Het vooruitzicht om een week of zoo in Parijs te zijn lokt haar dan ook zoo zeer aan, dat ze haar eerste praktische idee om Magda door een secondante van *La Ruche* te laten thuisbrengen, al heel spoedig bij zichzelf heeft verworpen. Natuurlijk zouden de kosten hooger zijn, maar voor eens, en dan ook, het had veel voor, dat Magda met Parijsche toiletjes zou thuis komen.

Aan den anderen kant moet ze haar man toegeven, dat het onvoorzichtig van haar zou zijn om nu op reis te gaan. Ze is ontegenzeggelijk vatbaar en, op haar leeftijd, moet een vrouw oppassen. Hij heeft ook gelijk met te beweren, dat Parijs met een jong meisje, voor wie alles nog nieuw is, verbazend vermoeiend zou zijn.

Toch kan ze er niet toe besluiten van Cor's aanbod gebruik te maken; het zou gelijk staan met een voorloopige toestemming tot iets, waar ze absoluut tegen is.

Zij weet, dat het een strijd kan worden, allereerst tegen haar man, wien een huwelijk tusschen zijn zoon

Als directeur vindt hij zich zelf hoog verheven boven den werkmans...

en haar dochter gewenscht voorkomt, vervolgens tegen Cornelis zelf en misschien tegen Magda.

Eigenlijk heeft ze dien ochtend nog maar weinig rekening gehouden met het meisje zelf, dat was ook te veel tegen de traditie. Een Freule Fontanges de Nérée moest zich laten uithuwelijken en tot nu toe was Magda een lief gedwee kind.

De mogelijkheid bestaat echter, dat zij, in deze aangelegenheid, haar eigen wil zou doen gelden; zij heeft ontegenzeggelijk getoond veel van Cornelis te houden, die eigenlijk een soort van Evangelie voor haar is, en veel, wat in haar sluimerde, heeft wakker gemaakt.

Als Magda nu ook met de plannen van haar stiefvader en stiefbroer meegaat, dan zou zij zelve er machteloos tegenover staan.

Ze heeft slechts één bondgenoot en dat is Arnoud. Deze is geheel op haar hand en zou haar helpen om een huwelijk te verhinderen, dat haar ongewenscht voorkwam.

Het beste zou natuurlijk zijn, als Cor, op een nette en fatsoenlijke manier, zou verdwijnen.

O! ze bedoelt natuurlijk niet door geweld, aan zulk een verschrikkelijke gedachte geeft zij geen kwartier.

Doch er zijn nog wel andere methoden; trouwens, het ligt nog al voor de hand. Arnoud heeft dikwijls geklaagd over den verkeerd invloed door zijn broeder op het werkvolk uitgeoefend. Arnoud is, in zekere opzichten, even conservatief als zijn stiefmoeder, hij is een aristocraat of liever een autocraat, met betrekking tot de fabriek. Als directeur vindt hij zichzelf hoog verheven boven den werkmans en beschouwt hij deze als zijn werktuig. Cor daarentegen is doordrongen

van de bespottelijke moderne begrippen en behandelt zijn ondergeschikten als menschen van gelijke beweging. Arnoud beweert, dat hij daardoor onmetelijk veel kwaad doet en heeft er reeds vaak op gezinspeeld, dat Cor's tegenwoordigheid een groot gevaar voor de fabriek oplevert. Het hindert hem ook, dat zijn broer eigenlijk beter gehoorzaamd wordt dan hij en ook dikwijls uitstekende verbeteringen op technisch en administratief gebied heeft voorgesteld. Arnoud duldt geen denkende wezens onder en naast zich.

De Barones besluit van deze gevoelens gebruik te maken om Cornelis te verwerken, zooals de burgerlijke benaming luidde. Arnoud is slim genoeg om zijn vader te overtuigen van het feit, dat de goede geest in de fabriek bedreigd wordt door een onruststoker.

Bewijzen zouden er, met eenigen goeden wil, wel te vinden zijn. Daar moest Arnoud zelf maar voor zorgen. Zij heeft geen verstand van zaken en weet dat zoo niet.

Een groote hulp zou zijn dat Pieter geheel onder den invloed van zijn oudsten zoon is, tegen wien hij opziet als zijn meerdere in het vak.

Van het oogenblik af, dat Arnoud, met zijn volledig diploma als civiel en electrisch ingenieur, thuis was gekomen, had zijn vader, die wel practisch, maar niet theoretisch onderlegd was, een soort van bewonderen angst voor hem gehad, welk gevoel de zoon handig wist te exploiteeren. Bovendien was hij van nature heerschezuchtig en weinig scrupuleus, waar het gold zijn doel te bereiken.

Célestine ging dus aan 't overleggen met Arnoud en deze was maar een al te willig bondgenoot.

Hij veinsde het niet veel minder dan een misdaad te vinden, als een achttienjarig kind, zoo versch van de kostschool, onder den invloed zou komen van een ervaren flirt als zijn broer.

Die reis zou natuurlijk een te goede gelegenheid voor hem zijn.

Haar eigen plan om Magda door een der onderwijzeressen van *La Ruche* te laten thuisbrengen of haar zelf te halen, wijzigde hij door zijn eigen vrouw als chaperone voor te stellen. Daar was heelemaal niets tegen, Marianne was zoo veel ouder en kon Magda dus met alles helpen.

Deze verklaarde zich terstond bereid om met het plan van haar man en stief-schoonmoeder mee te gaan. Een weekje in Parijs is nooit te versmaden, vooral daar ze een saai winter zou hebben, doordat haar eerste *baby* zich voor vroeg in het voorjaar had aangekondigd. Nu zou ze het nog juist kunnen waarnemen.

Toen Magda enkele weken later thuiskwam om haar achttienden verjaardag te vieren, vernam zij tot haar spijt dat Cor voor minstens een jaar op reis was om andere toestanden te leeren kennen en om handelsconnecties aan te knopen.

Dat was haar eerste teleurstelling als groot meisje en vergalde haar thuiskomst niet weinig.

TWEDE BOEK. — NA JAREN.

Een ouderwetsche Freule.

Magda zit, als naar gewoonte, alleen in 't salon der Villa, die ze van haar stiefvader geërfd heeft, toen deze, kort na den dood harer moeder, door een hartslag getroffen, plotseling overleed.

Arnoud was toen, met zijn vrouw en drie kinderen, in het groote huis gaan wonen en Magda had haar eigen Villa betrokken, zooals voor jaren, toen ze er, als jeugdig bakvischje, met haar moeder en gouvernante had gewoond.

Ze herinnert zich nog zoo duidelijk het eerste bezoek der Bolks, hun eerste inmenging in haar leven en in dat harer moeder. Wat was de jongste zoon dien dag toch aardig voor haar geweest en dat was hij altijd gebleven.

Jammer, dat hij, volgens beweren van zijn broer Arnoud, bevestigd door haar moeder, zoo veranderd, zoo gedegeneerd was. Ze had het in 't begin, toen ze voor goed thuis kwam, nooit kunnen gelooven, maar langzamerhand moest ze het wel aannemen, hij liet nooit iets van zich hooren, was zelfs niet over geweest bij de maandenlange ziekte en den dood harer moeder, en had de begrafenis van zijn eigen vader niet bijgewoond.

En, juist in die droeve dagen had ze zoo naar hem verlangd, ze had nooit zooveel van haar oudsten stiefbroer gehouden als van den jongste. Haar schoonzuster was haar vreemd gebleven.

Ze was wel heel eenzaam.

Een kleine Ford, door een jonge dame bestuurd, tuft het hek in en snort langs de oprijlaan.

Enkele seconden later wordt Freule Fontanges, een verre nicht van Magda, deftig aangekondigd.

(Wordt vervolgd).

PANDER & ZONEN

DEN HAAG · AMSTERDAM · ROTTERDAM

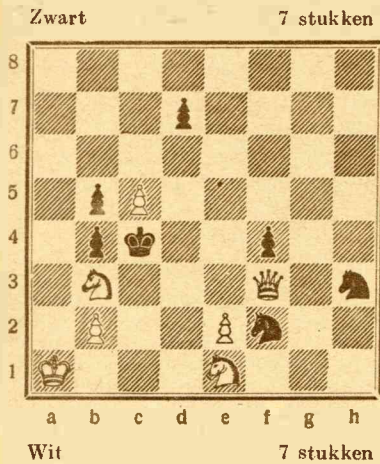
**GROOTE KEUZE IN AMEUBLEMENTEN
GEREED TOT ONMIDDELLIJKE AFLEVERING**

**FRANCO LEVERING
DOOR NEDERLAND**

Schaken.

PROBLEEM No. 35 (driezet).

Auteur: A. Charlick.

Wit 7 stukken
1., Pc5 2. Pg6 ♣; 1., Kd4 2. Pd3:

Oplossing probleem no. 31 (tweezet):

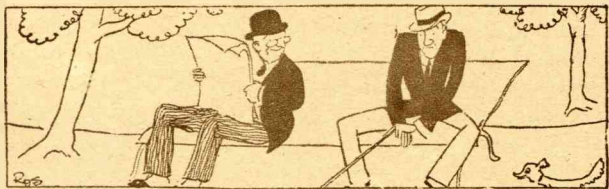
1 Dd1, L~. 2 Td4 ♣, resp. Dd3: ♣, resp. Df3: ♣.
1., P~. 2 Da4 ♣, resp. Te3: ♣, resp. Te6: ♣.
1., e5f. 2 Te6 ♣.
1., e5. 2. Pg3 ♣, enz.

Oplossing probleem no. 32 (driezet):

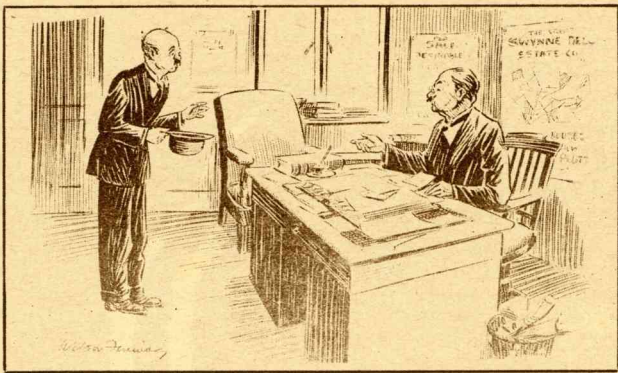
1. Pf4 (dreigt 2. Pd3: ♣) Kf4: 2. Lf6, enz.
1., dc. 2. Pe2;

De laatste oplossingen van de binnenlandsche deelnemers aan den eersten oplossingswedstrijd zijn ingekomen. Het resultaat kan nu niet bepaald schitterend genoemd worden, daar slechts één, zegge één oplosser het maximum aantal punten (n.l. 32) bereikte. Het wachten is nu nog op de buitenlandse deelnemers, wat nog wel enkele weken zal duren.

Correspondentie-adres: J. Verstoep Jzn. Fred. Hendrik straat 37, Delft.

„Bevalt je nieuwe radio je?”
„O ja. Mijn vrouw is er jaloersch op, want ik heb nu een loud speaker, weet je.”

„Eh... dat huis dat ik juist betrokken heb, zit vol slakken. Wat zou ik doen?”
„O — bewaar ze een jaar en zes weken, en als dan de vorige bewoners ze nog niet hebben opgeëischt, mag je ze houden.”

Van ons boekenplankje.

De Wonderen van het Heelal. — Een verzameling merkwaardigheden uit het dieren- en plantenrijk en van het heelal in het algemeen, met honderden prachtige afbeeldingen. Een werk om in de vakantie vele dagen mee zoek te brengen. — Leiden, A. W. Sijthoff's Uitg. Mij.

Dr. C. te Lintum, De geschiedenis van het Amerikaansche volk. Dit geïllustreerde boek bevat een schildering van het land, een beschrijving van de kolonisatie en geeft daarna een beeld van de tegenwoordige toestanden op politiek, cultureel en economisch gebied. — Zutphen, W. J. Thieme en Cie.

Johan Bojer, De laatste Viking. — In dit boeiende werk, dat vaak Bojer's meesterwerk wordt genoemd, heeft de groote auteur vol piëteit zijn jeugd-herinneringen neergeschreven in een schoone eenheid van aangrijpende beelden. — Leiden, A. W. Sijthoff's Uitg. Mij.

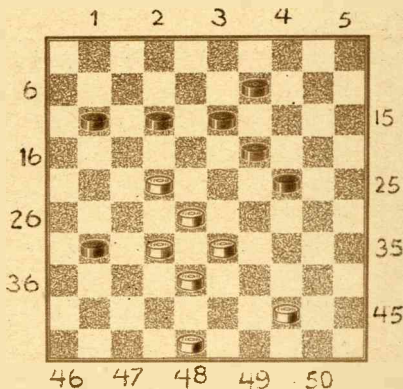
K. Zeeman, Beknopt Leerboek der aardrijkskunde van Nederland. Dat van dit overzichtelijk ingedeelde en mooi geïllustreerde leerboek reeds een zesde druk verscheen, bewijst hoezeer het aan een bestaande behoefte tegemoet komt. — A'dam, N. V. W. Versluys' Uitg. Mij.

Dammen.

Een bloemlezing uit het internationale damleven.

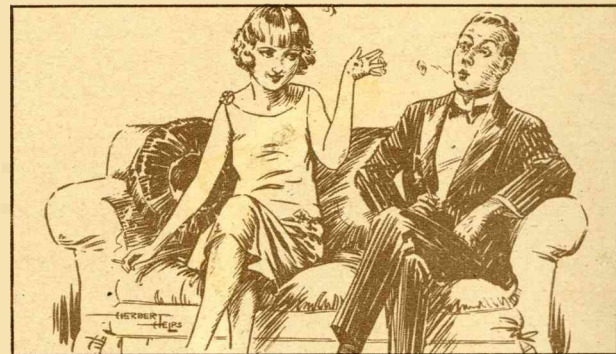
Dr. M. J. BELINFANTE, Amsterdam.

No. 59.

Het denkbeeld in dit probleem verwerkt vindt in dezen economischen stand zijn ideale vertolking. De goede smaak liet dan ook niet toe deze stelling te vernooien voor een betrekkelijke bijzaak, n.l. het gewonnen zijn van den eindstand voor wit. De diagramstand is remise en wordt door toepassing van een zeer bijzonder systeem zoodanig beëindigd. Het laten vallen van één der eischen, die aan een probleem worden gesteld, geschiedt natuurlijk slechts bij uitzondering. De laatste zet van wit is goed verklaarbaar, n.l. 27—22, zwart's 26—31 verwachtend waardoor hij thans door het volgend fijn berekend spel remise forceert: Wit 22—18 (zw. 12 × 23 gedw.); wit 32—27! (zwart 23 × 43, zie A.); wit 48 × 39, 33—29 en 39 × 6!! A. (zwart 23 × 21), wit 33—29 en 48 × 6!! Een subliem stukje!

Geo.

Het handige meisje, of hoe ze hem deed merken dat ze graag een ring van hem zou hebben.

VOOR DE JEUGD

DE DUKAAT. (Slot).

Jacob bleef maar wachten, doch ze kwamen niet terug. Hij was nu echter verschrikkelijk boos op Lisa en zei haar telkens weer, hoe dom ze was, niet te begrijpen, hoeveel ze nu tegelijk hadden kunnen verdienen, wanneer ze de dieren mee naar de stad genomen en daar verkocht hadden. En als zij zich nu nog eens zoo dwaas aanstelde, moest ze maar terug naar hun hut gaan en wachten tot hij zijn geluk beproefd had.

Zwijgend waren ze bijna een mijl verder gelopen, toen ze een kleinen, wonderlijk uitzienenden man ontmoetten. Hij was over zijn geheele lichaam met zakhorloges behangen. Ze tikten allen alsof hij wel honderd kleine, luid kloppende harten had. — „Horloges te koop!” riep hij. „Mooie zilveren en gouden horloges!” — Met deze woorden reikte hij Jacob eenige van de horloges. Doch toen viel Lisa hem om den hals. „Zie je niet, Jacob,” zei ze zacht, „dat dat weer dezelfde afschuwelijke kobold is?”

„Ach, onzin,” weerde haar man haar af, „dat is immers een gewone horloge-koopman, anders niets.” En hij keek nog eens naar de horloges, die zoo fijn en sierlijk glansden.

„Koop ze alle van mij. Voor een dukaat heb je ze,” zei de koopman. Dat is een goed aanbod, dacht Jacob en zijn oogen

glinsterden. Als hij de horloges in de stad verkocht, zou hij daarmee wel verscheidene honderden rijksdaalders verdienen. En hoe Lisa ook smeekte en weende, hij haalde den dukaat voor den dag en gaf hem aan den ouden man. Toen deze den dukaat in zijn hand hield, grijnsde hij zoo onheilspellend dat Lisa vol ontzetting een gil gaf en de hand voor de oogen hield. Toen ze weer opkeek, was de oude spoorloos verdwenen. Alleen Jacob had van dat alles niets gemerkt, hij was geheel verdiept in het bekijken van zijn horloges.

„Nu kun je best naar huis gaan,” zei hij, „ik kom spoedig met veel goudstukken terug!” En hij liet haar staan en liep met groote passen verder, want nu had hij haast om rijk te worden. Plotseling begon het te regenen. Hij ging onder een boom staan en hing de horloges aan de binnenzijde van zijn jas, opdat ze niet nat zouden worden. Maar de regen werd zoo hevig, dat Jacob door en door nat werd. Toen de hemel eindelijk weer helder werd, opende hij voorzichtig zijn jas. Wat hij daar zag, deed zijn hart bijna stilstaan van schrik. Alle horloges hadden opgehouden te tikken en waren door den regen geheel doorweekt, daar zij alle van bordpapier waren.

Op dit oogenblik hoorde hij een schril lachen en toen hij omkeek, zag hij den kobold, die zijn monsterachtig hoofd uit de aarde verhief. En ofschoon het driemaal zoo groot was als dat van een gewoon mensch, zag Jacob toch, dat de marskramer, de veehandelaar en de horlogekoopman hetzelfde gezicht hadden gehad. En nu wist hij dat de kobold hem bedrogen had. „Dief! Dief! Dief! Waar is mijn dukaat,” en de echo kaatste het geluid viermaal van de bergen terug. Maar toen werd Jacob dolwoedend en sloeg met zijn zwaren stok naar het monster.

„Ik zal het je betaald zetten, jou ellendeling,” riep hij. De kobold verdween in de aarde en kwam op een andere plaats weer te voorschijn.

„Dief! Dief!” riep de kobold hoonend. En nooit raakte Jacob hem. Steeds verdween de kobold precies op tijd, om op de tegenoverliggende plaats weer te voorschijn te komen. Het werd een wilde jacht voor Jacob, die ten slotte van uitputting neerviel en met gesloten oogen bleef liggen. Toen hij eindelijk de oogen weer opsloeg, zag hij de bedelares voor zich staan.

„Je bent een dwaas,” zei deze, „dat je meent een kobold met een gewonen stok te kunnen neerslaan. Neen, wanneer je hem raken wilt, moet je op den stok een gouden dukaat bevestigen, dien je met moeite en zwaar werk verdiend hebt!”

Jacob stond op en sloop beschaamd verder. Hij zocht en nam werk, waar hij maar kon, en het ging hem vaak slecht. Dikwijls dacht hij aan zijn arme vrouw, die op hem wachtte. Maar nog vaker dacht hij aan den ellendigen kobold, die hem tot dief gemaakt had. Hij leed honger en koude om den dukaat maar gauw bij elkaar te hebben. Ieder geldstukje deed hij in een beurs en toen deze heel zwaar was, ging hij naar een handelsman en kreeg er een mooien, glanzenden gouden dukaat voor terug. Dezen zette hij op de punt van den stok en begaf zich op den terugweg. Het duurde niet lang of de kobold daagde met zijn grijnslachend gezicht voor hem op.

„Goeden dag, mijnheer dief!” schreeuwde hij.

Jacob, in het geheel niet bang, greep den stok met beide handen. „Hier heb je wat van den dief, jij booswicht,” riep hij en sloeg krachtig naar den kobold. En ziedaar, hij raakte hem goed en stak hem als een sneetje brood aan het spit. De kobold schreeuwde en vloekte en weerde zich met handen en voeten. Hij probeerde in de aarde te geraken, maar het lukte niet, hij kon niet meer los komen van den stok. En plotseling had er een verandering plaats met de wangestalte. Ze werd steeds kleiner en schrompelde ineen, zoodat er tenslotte niets meer overbleef dan een beetje rook, dat door den wind meegevoerd werd.

Nu was er niemand meer, die Jacob een dief kon noemen. Met rassche schreden ging hij nu naar huis. Toen hij bij de hut kwam, trad Lisa naar buiten en was heel verwonderd.

„Ben je daar nu toch nog, Jacob!” riep ze uit. „Ik dacht al bijna, dat je me reeds vergeten had.”

„Maar ik kom net zoo arm terug als ik gegaan ben,” zei Jacob treurig.

„Heb je dan totaal niets?” vroeg Lisa.

„Ja, toch, den dukaat natuurlijk,” En hij toonde Lisa den dukaat. Nu moesten ze maar dadelijk naar den landheer gaan.

„Dat is niet meer nodig,” zeide Lisa. „Ik heb den dukaat reeds teruggegeven, want ik heb in dien tusschentijd ook gewerkt, tot ik het goudstuk bij elkaar had.”

Jacob vatte haar bij de hand en zeide: „Lisa, je bent het beste mensch op God's aardbodem.”

„Neen, neen,” antwoordde Lisa. „Dat ben jij, omdat je een kobold verslagen hebt.” Toen gingen ze voor den dukaat een koe kopen en wat ze nog meer nodig hadden.

En hun heele verdere leven bleven ze samen gelukkig in hun huisje wonen.

OOM TOM.